

Grote Atlas van de Verenigde Oost-Indische Compagnie

Comprehensive Atlas of the Dutch United East India Company

. . . III VOOR-INDIË, PERZIË, ARABISCH SCHIEREILAND:

KAARTEN, PLATTEGRONDEN EN TOPOGRAFISCHE

TEKENINGEN, 1590-1825 /

III INDIA, PERSIA, ARABIAN PENINSULA: MAPS,

PLANS AND TOPOGRAPHICAL DRAWINGS, 1590-1825

. . . .Gujarat [2]

123. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Plattegrond van de oude loge en daarbij behorende gebouwen te Broach].
[Ground-plan of the old lodge and belonging properties at Broach].
124. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Plattegrond van de begane grond van de nieuwe loge te Broach].
[Plan of the ground floor of the new lodge at Broach].
125. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Plattegrond van de eerste verdieping van de nieuwe loge te Broach].
[Ground-plan of the first floor of the new lodge at Broach].
126. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :
Afbeeldinge v[an] de [St]adt [e]nde 't Cas[t]eel [van Brochia].
Depiction of the City and the Castle of Broach.
127. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :
Afteekeninge vande Stadt ende Casteel Brochia.
Depiction of the City and Castle of Broach.
128. . . . [Anoniem / Anonymous], 1678 :
Broothsia.
Broach.
129. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
Platte Gront van s' Comp:s Woning en Pack-huysen, In Amed-Abaad.
Ground Plan of the Company's Residence and Warehouses, At Ahmadabad.
129. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Aanzicht van de loge te Ahmadabad].
[View of the lodge at Ahmadabad].
130. . . . [Anoniem / Anonymous], 1679 :
Amma- / da- / bat.
Ahma / da / bad.
131. . . . [Anoniem / Anonymous], 1678 :
De Groote Tangh. Buijten. / Amadabat.
The Great Tank. Outside. / Ahmadabad.
132. . . . [Anoniem / Anonymous], 1678 :
T' Graf / Met De Tangh Van / Sergees.
The Grave / With The Tank Of / Sarkhej.
132. . . . [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1675] :
Tanc van Sirqvees [...].
Tank of Sarkhej [...].
133. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
[Plattegrond van de loge van de Compagnie te Agra].
[Ground-plan of the Company's lodge at Agra].
133. . . . [Anoniem / Anonymous, 1698] :
'S Comp:s Logie in Agra.
The Company's Lodge at Agra.
134. . . . [Gerrit de Haan, 1761] :
[Rheede van Souratta].
[Roadstead of Surat].
135. . . . [Anoniem / Anonymous], 1679 :
Cam / ba / ija.
Cambay.

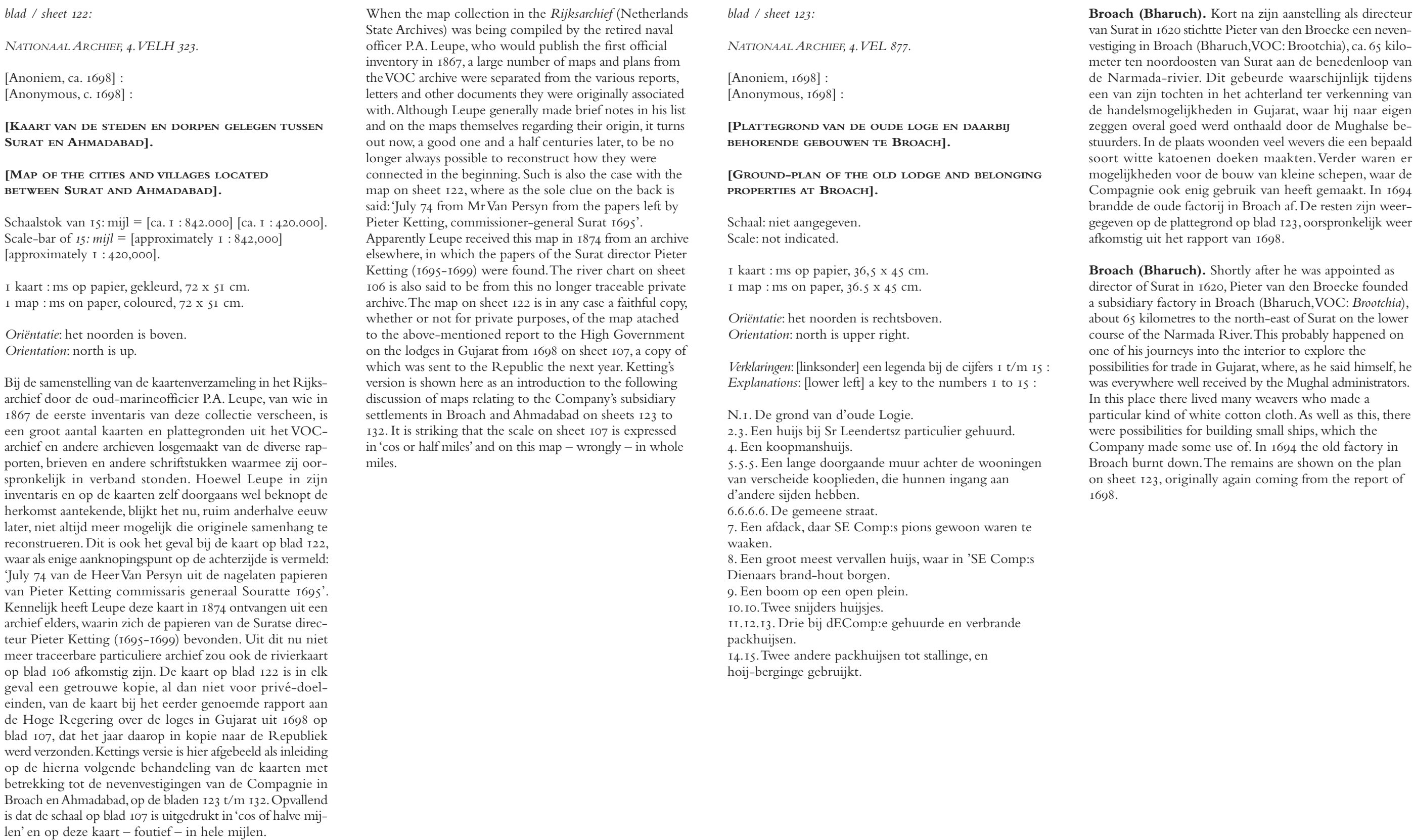
DEEL 2.4 / PART 2.4

136 . .De Konkankust / The Konknan Coast

136. . . . [Johannes Rach, leerling of navolger / apprentice or follower, 1770-1780] :
Het Gezigt van St: Deman Moors op Mallebar. / Ost van de Reede af te zien.
The View of Moorish Daman in Malabar. / as seen East from the Roadstead.
136. . . . [João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :
Plataforma da Fortaleza de Daman.
Plattegrond van het Fort van Daman.
Plan of the Fort at Daman.
137. . . . [João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :
Plataforma da For- / taleza de Baçaim.
Plattegrond van het Fort / van Bassein [Vasai].
Plan of the Fort / at Bassein [Vasai].
137. . . . [João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :
Plataforma da Fortaleza / de Chaul.
Plattegrond van het Fort / van Chaul [Korlai].
Plan of the Fort / at Chaul [Korlai].
138. . . . John Seller, [1665-1690] :
A Draught / of / Bombay [...].
Een Kaart / van / Bombay [...].
- 138-141 [John Friend, 1708-1709] :
[Kaart van de westkust van India].
[Map of the west coast of India].
- 142-143 [Anoniem / Anonymous, ca. / c. 1708] :
[Kaart van de Konkankust].
[Map of the Konknan Coast].
143. . . . [Gerrit de Haan, 1761] :
[Bombaij].
[Bombay].
144. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :
Aldus verthoont hem Dabvl. Leggende ter reede op 6 vadem water.
Thus presents itself Dabhol. When lying at the roadsted in 6 fathoms of water.
145. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :
Aldus vertoont hem Dabul. leggende / ter reede op 6 vadem waater.
Thus presents itself Dabhol. when lying / at the roadstead in 6 fathoms of water.
146. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :
De Stadt Dabvl.
The Town of Dabhol.
147. . . . [Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :
De Stadt Dabvl.
The Town of Dabhol.
- 148-149 [Anoniem / Anonymous, 1663-1693] :
[Kaart van de kusten van Konknan, Kanara en Malabar].
[Map of the coasts of Konknan, Kanara and Malabar].

VI VOOR-INDIË, PERZIË, ARABISCH SCHIEREILAND /

INDIA, PERSIA, ARABIAN PENINSULA

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VELH 323.

[KAART VAN DE STEDEN EN DORPEN GELEGEN TUSSEN
SURAT EN AHMADABAD].

Schaalstok van 15: *mijl* = [ca. 1 : 842.000] [ca. 1 : 420.000].
Scale-bar of 15: *mijl* = [approximately 1 : 842,000]
[approximately 1 : 420,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 72 x 51 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 72 x 51 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Bij de samenstelling van de kaartenverzameling in het Rijksarchief door de oud-marineofficier P.A. Leupe, van wie in 1867 de eerste inventaris van deze collectie verscheen, is een groot aantal kaarten en plattengronden uit het VOC-archief en andere archieven losgemaakt van de diverse rapporten, brieven en andere schriftstukken waarmee zij oorspronkelijk in verband stonden. Hoewel Leupe in zijn inventaris en op de kaarten zelf doorgaans wel beknopt de herkomst aantekende, blijkt het nu, ruim anderhalve eeuw later, niet altijd meer mogelijk die originele samenhang te reconstrueren. Dit is ook het geval bij de kaart op blad 122, waar als enige aanknopingspunt op de achterzijde is vermeld: 'July 74 van de Heer Van Persyn uit de nagelaten papieren van Pieter Ketting commissaris generaal Souratte 1695'. Kennelijk heeft Leupe deze kaart in 1874 ontvangen uit een archief elders, waarin zich de papieren van de Suratse directeur Pieter Ketting (1695-1699) bevonden. Uit dit nu niet meer traceerbare particuliere archief zou ook de rivierkaart op blad 106 afkomstig zijn. De kaart op blad 122 is in elk geval een getrouwe kopie, al dan niet voor privé-doel-einden, van de kaart bij het eerder genoemde rapport aan de Hoge Regering over de loges in Gujarat uit 1698 op blad 107, dat het jaar daarop in kopie naar de Republiek werd verzonden. Kettings versie is hier afgebeeld als inleiding op de daarna volgende behandeling van de kaarten met betrekking tot de nevenvestigingen van de Compagnie in Broach en Ahmadabad, op de bladen 123 t/m 132. Opvallend is dat de schaal op blad 107 is uitgedrukt in 'cos of halve mijlen' en op deze kaart - foutief - in hele mijlen.

When the map collection in the *Rijksarchief* (Netherlands State Archives) was being compiled by the retired naval officer P.A. Leupe, who would publish the first official inventory in 1867, a large number of maps and plans from the VOC archive were separated from the various reports, letters and other documents they were originally associated with. Although Leupe generally made brief notes in his list and on the maps themselves regarding their origin, it turns out now, a good one and a half centuries later, to be no longer always possible to reconstruct how they were connected in the beginning. Such is also the case with the map on sheet 122, where as the sole clue on the back is said: 'July 74 from Mr Van Persyn from the papers left by Pieter Ketting, commissioner-general Surat 1695'.

Apparently Leupe received this map in 1874 from an archive elsewhere, in which the papers of the Surat director Pieter Ketting (1695-1699) were found. The river chart on sheet 106 is also said to be from this no longer traceable private archive. The map on sheet 122 is in any case a faithful copy, whether or not for private purposes, of the map attached to the above-mentioned report to the High Government on the lodges in Gujarat from 1698 on sheet 107, a copy of which was sent to the Republic the next year. Ketting's version is shown here as an introduction to the following discussion of maps relating to the Company's subsidiary settlements in Broach and Ahmadabad on sheets 123 to 132. It is striking that the scale on sheet 107 is expressed in 'cos or half miles' and on this map – wrongly – in whole miles.

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VEL 877.

[PLATTEGROND VAN DE OUDE LOGE EN DAARBIJ
BEHORENDE GEBOUWEN TE BROACH].

[GROUND-PLAN OF THE OLD LODGE AND BELONGING
PROPERTIES AT BROACH].

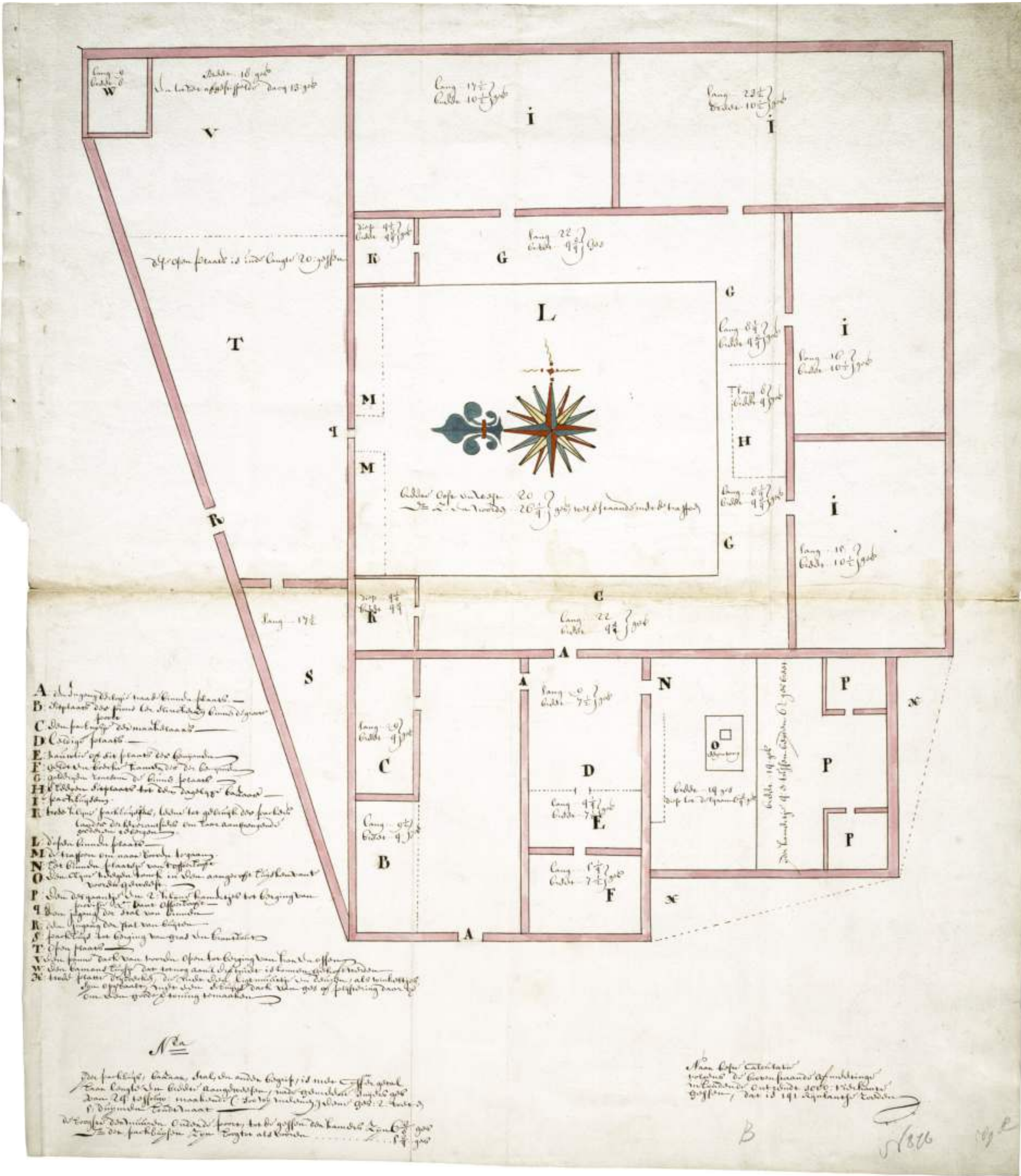
Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

I kaart : ms op papier, 36,5 x 45 cm.
I map : ms on paper, 36.5 x 45 cm.

Oriëntatie: het noorden is rechtsboven.
Orientation: north is upper right.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de cijfers 1 t/m 15 :
Explanations: [lower left] a key to the numbers 1 to 15 :

- N.1. De grond van d'oude Logie.
- 2.3. Een hujs bij Sr Leendertz particulier gehuurd.
4. Een koopmanshujs.
- 5.5.5. Een lange doorgaande muur achter de woning en van verscheide kooplieden, die hunnen ingang aan d'andere sijden hebben.
- 6.6.6.6. De gemeene straat.
7. Een afclack, daar SE Comp:s pions gewoon waren te waaken.
8. Een groot meest vervallen hujs, waar in 'SE Comp:s Dienaars brand-hout borgen.
9. Een boom op een open plein.
- 10.10. Twee snijders hujsjes.
- 11.12.13. Drie bij dEComp:e gehuurde en verbrande packhujsen.
- 14.15. Twee andere packhujsen tot stallinge, en hoij-berging gebreuijkt.

blad / sheet 124:

NATIONAAL ARCHIEF, 4, VEL 876A.

[Anoniem, 1698] :
[Anonymous, 1698] :

[PLATTEGROND VAN DE BEGANE GROND VAN DE NIEUWE
LOGE TE BROACH].

[PLAN OF THE GROUND FLOOR OF THE NEW LODGE AT
BROACH].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 59 x 52 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 59 x 52 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m X
en een aantekening :
Explanations: [lower left] a key to the letters A to X and a
note :

- A. Den Ingang der logie naade binnen plaats.
- B. Sitplaats der pions ter slinkerzij binnen de groote poort.
- C. Een packhuijsje der maakelaars.
- D. Leedige plaats.
- E. Nauwtie of sitplaats der benijanen.
- F. Geldt en boecke kamer der der benijanen.
- G. Galderijen rontsom de binnen plaats.
- H. Verheeven sitplaats tot den dagelijxe bazaar.
- I. Packhuijsen.
- K. Twee kljne packhuijsjens, teene tot gebruik der packers tander der leverantsiers om haar aanbrengende goederen te bergen.
- L. D'Open binnen plaats.
- M. De trappen om naar booven te gaan.
- N. Het binnen plaatsje van't opperhoofd.
- O. Een clijne reegen tanck in een aangecoft huijsken vante vooren geweest.
- P. Een delijaantje en 2: kljne kamertjes tot berging van provisie &a vant opperhoofd.
- Q. Den ingang der stal van binnen.
- R. Den ingang der stal van buijten.
- S. Packhuijs tot berging van gras en branthout.
- T. Open plaats.

- V. Een panne dack van vooren open tot berging van kar en ossen.
- W. Een bamans huijsje dat tot nog aan't erf niet is kunnen gekoft werden.
- X. Twee platte drijhoeken, die met een ligt muurtje en deuren, als winkeltjes sijn opgehaalt, met een schuijns dack van ges of plijstering daar over om een goede vertoning temaaiken.

N:ta.

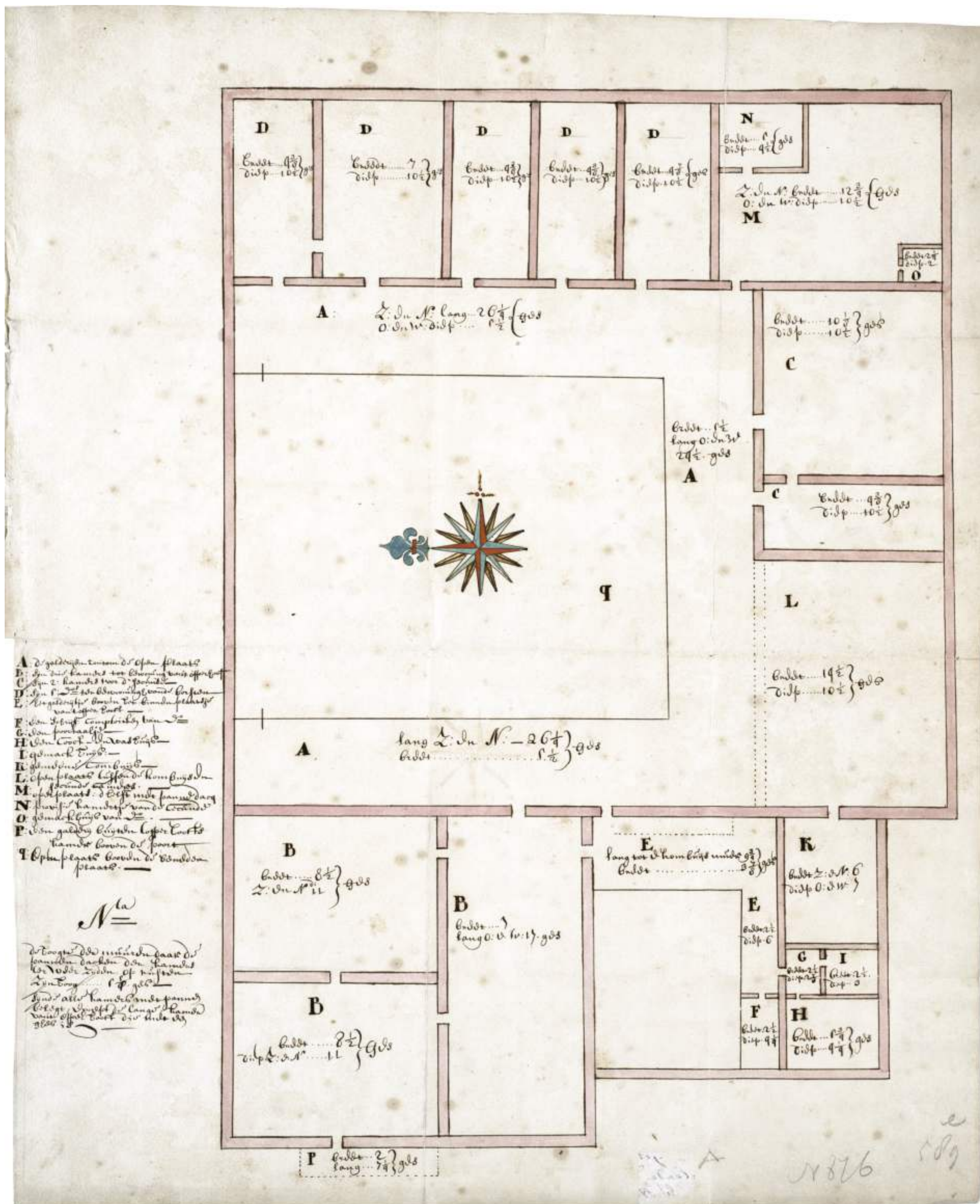
Ijder packhuijs, bazaar, stal, en ander begrip, is met Cijffer getal haar lengte en breete aangeweesen, nade gemeene snijers ges van 24: tessouw: maakende (soo wij meenen) eene ges 2: voet en 5: duijmen houdtmaat.
De hoogste der muuren onderde poort, tot de gessen der kamers sijn 6% ges.
D:o der packhuijsen sijn hoog tot als vooren 5% ges.

[rechtsonder] een aantekening :
[lower right] a note :

Naar beste calculatie volgens de bovenstaande afneetinge inhoudende ontrent 3000: vierkante gessen, dat is 141 Rijnlantse roeden.

Niet lang nadat in 1694 de factorij in Broach was afgebrand werd een nieuwe gebouwd, waarvan de plattegronden van de begane grond en de eerste verdieping uit het eerder genoemde rapport van 1698 zijn gereproduceerd op de bladen 124 en 125. Net als in Surat hoopte men door aankoop of huur het perceel uit te kunnen breiden, maar een brahmaanse buurman ('baman') was kennelijk nog niet te bewegen geweest zijn huisje (w) te verlaten. Evenals op de kaart van de compagniestuin uit 1735 op blad 118 wordt op deze plattegronden de lokale maat gaz ('ges') vermeld, die vooral door textielproducenten en kleermakers ('snijers') gebruikt werd. Dit laat zien hoezeer deze factorij gericht was op de inkoop van textiel. Bij de ingang zijn ruimtes ingericht voor de Baniya's ('benijanen') die optraden als tussenpersonen in de textielhandel.

Not long after the factory in Broach had been destroyed by fire in 1694, a new one was built, and the plans for the ground floor and the first floor from the above-mentioned report of 1698 are reproduced on sheets 124 and 125. Just as in Surat, it was hoped it would be possible to extend the premises either by purchase or leasing, but a Brahmin neighbour (*baman*) apparently could not be persuaded to leave his little house (w). In the same way as on the map of the Company's garden from 1735 on sheet 118, on these plans the local measure in gaz (here: ges) is mentioned, as was used in particular by textile makers and tailors (*snijers*). This shows how much this factory concentrated on buying textiles. At the entrance spaces have been set up for the Baniyas (*benijanen*), who acted as intermediaries in the textile trade.

blad / sheet 125:

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VEL 876B.

[Anoniem, 1698] :

[Anonymous, 1698] :

[PLATTEGROND VAN DE EERSTE VERDIEPING VAN DE NIEUWE LOGE TE BROACH].

[GROUND-PLAN OF THE FIRST FLOOR OF THE NEW LODGE AT BROACH].

Schaal: niet aangegeven.

Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 51 x 42 cm.

1 map : ms on paper, coloured, 51 x 42 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.

Orientation: north is left.

Verklaringen: [linksonder] een legenda bij de letters A t/m Q en een aantekening :

Explanations: [lower left] a key to the letters A to Q and a note :

- A. De galderijen rontom de open Plaats.
- B Sijn drie kamers tot bewoning van't opperhoofd.
- C. Sijn 2: kamers voor d'secunde.
- D. Sijn 5: d:os ter bewoeningh vande borsten.
- E. Het galderijtje booven het binnenplaatsje van't opper hoofd.
- F Een schrijf comptoirken van d:o.
- G. Een poortaalje.
- H. Een Cook-en washuijs.
- I. Gemack huijs:
- K. Gemeene Combuijs.
- L. Operplaats tussen de kombuijs en secunde camers.
- M. Open plaats: d helft met panne dacq.
- N. Provisie kamertje van de Cecunde.
- O. Gemackhuijs van d:o.
- P. Een galderij buijten topperhoofds kamer booven de poort.
- Q. Open plaats booven de beneden plaats.

N:ta

De hoogte der muuren daar de pannen dacken den kamers ter weer zijden op rusten zijn hoog 5% ges.
 Sijnde alle kamers met pannen belegt, except de lange kamer van't opper hoofd die met een ghes is.

blad / sheet 126:

BIBLIOTECA MEDICEA LAURENZIANA, CARTE DI CASTELLO 60.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :

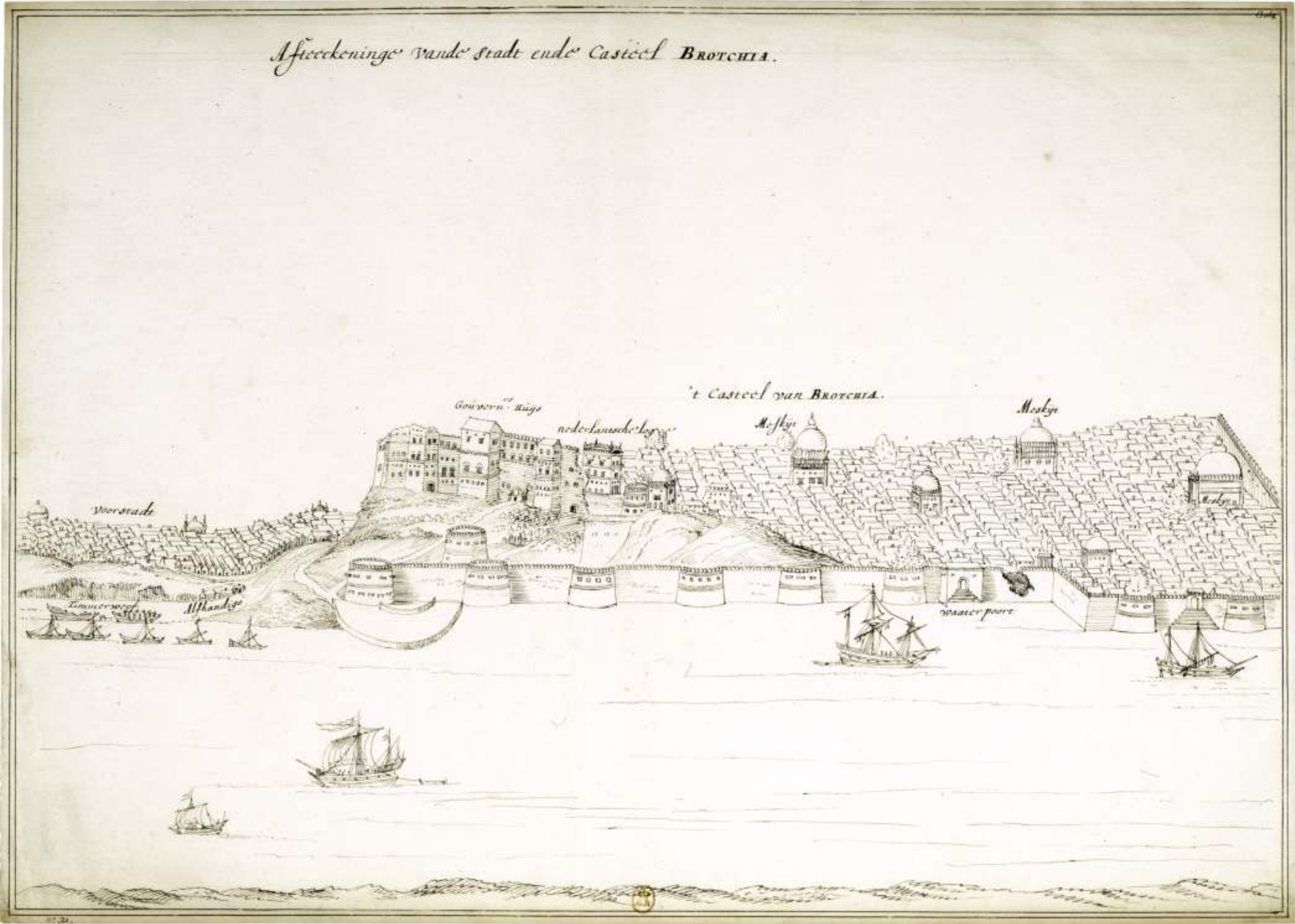
AFBEELDINGE V[AN] DE [ST]ADT [E]NDE 'T CAS[T]EEL [VAN] BROTECHIA].

DEPICTION OF THE CITY AND THE CASTLE OF BROACH.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 40,5 x 54 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 40.5 x 54 cm.

Het gezicht op Broach vanaf de rivier de Narmada door Johannes Vingboons op blad 126 is weer afkomstig uit de collectie die prins Cosimo de Medici (zie blad 44 boven) in 1667 in Amsterdam aankocht. De voorstelling komt sterk overeen met die in de werktekening van Vingboons op het volgende blad, alleen ontbreekt de aanduiding van de locatie van de VOC-factorij.

The view of Broach from the Narmada River by Johannes Vingboons on sheet 126 is again taken from the collection that Prince Cosimo de Medici (see sheet 44 above) bought in Amsterdam in 1667. The picture closely resembles the one in the working drawing by Vingboons on the following sheet, except that the mention of the location of the VOC factory is missing.

blad / sheet 127:

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE, DEPVD-25
TOME 3 (FOL.), P186346.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :

AFTEECKENINGE VANDE STADT ENDE CASTEEL
BROTCHIA.

DEPICTION OF THE CITY AND CASTLE OF BROACH.

Pentekening in inkt op papier, 35,5 x 49 cm.
Pen drawing in ink on paper, 35.5 x 49 cm.

De werktekening van Johannes Vingboons op blad 127 maakte waarschijnlijk ook deel uit van de collectie die François-Roger de Gaignières in de latere zeventiende eeuw bijeenbracht (zie blad 115 boven), hoewel ze niet voorkomt in de reconstructie van die verzameling door H. Bouchot. De bijschriften geven de plaats aan van de VOC-loge in het ommuurde deel van de stad, enkele moskeeën ('Meskijt'), de voorstad en de werf waar kleine schepen gemaakt werden, bij gelegenheid ook voor de VOC.

The working drawing by Johannes Vingboons on sheet 127 was probably part of the collection that François-Roger de Gaignières assembled in the later seventeenth century (see sheet 115 above), although it does not occur in the reconstruction of that collection by H. Bouchot. The captions indicate the location of the VOC lodge in the walled part of the town, several mosques (*Meskijt*), the suburb and the shipyard where small vessels were made, on occasion also for the VOC.

blad / sheet 128:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1969-1.

[Anoniem], anno 1678 :
[Anonymous], anno 1678 :

BROOTHISIA.

BROACH.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
42 x 52,5 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper,
42 x 52.5 cm.

De anonieme tekening in zwarte inkt met voorstelling van een gezicht op Broach vanaf de rivier op blad 128 maakt deel uit van een serie van vijf soortgelijke afbeeldingen met betrekking tot locaties in Gujarat in de collectie van het Rijksprentenkabinet in het Rijksmuseum Amsterdam, die alle het jaartal 1678 of 1679 dragen. De overige vier tekeningen, met aanzichten van Ahmadabad en omgeving, Sarkhej en Cambay, zijn hierna gereproduceerd op de bladen 130–131, 132 en 135. Het gaat mogelijk om voorstudies voor gravures; de banderollen vertonen grote overeenkomsten met die van de groep gekleurde tekeningen in de Bibliothèque nationale de France die besproken is bij blad 45 onder. Wellicht is ook de serie in het Rijksprentenkabinet toe te schrijven aan een Amsterdamse graveur van illustraties bij gedrukte reisverslagen, die daarbij door anderen ter plekke gemaakte schetsen ter beschikking had.

The anonymous drawing in black ink showing a view of Broach from the river on sheet 128 is part of a series of five similar depictions relating to locations in Gujarat in the collection of the *Rijksprentenkabinet* in the *Rijksmuseum Amsterdam*, which all bear the year 1678 or 1679. The other four drawings, with views of Ahmadabad and surroundings, Sarkhej and Cambay, are reproduced below on sheets 130–131, 132 and 135. These are possibly preliminary studies for engravings; the banderoles display close similarities to the group of coloured drawings in the *Bibliothèque nationale de France* which was discussed with sheet 45 below. Perhaps the series in the *Rijksprentenkabinet* can also be attributed to an Amsterdam engraver of illustrations for printed travel accounts, who had at his disposal sketches made by others on the spot.

Ahmadabad. In combinatie met het aanzicht in vogelvluchtperspectief op blad 129 onder geeft de plattegrond op blad 129 boven een goed beeld van de compagniesfactorij (1617–1744) in Ahmadabad, het bestuurlijke centrum van Gujarat op ca. 200 kilometer ten noorden van Surat. De tekening is omgekeerd georiënteerd ten opzichte van de plattegrond: de loge is daar vanuit het noorden weergegeven. Op de plattegrond is de bazaar waaraan het gebouw gelegen was onder, op de tekening boven. In deze plattegrond wordt evenals bij die op de bladen 124 en 125 de *gaz* als maat gehanteerd, in dit geval de Ahmadabadse variant. De *gaz* werd veel gebruikt als maat in de textielproductie en –handel, evenals de Hollandse el waarmee de maat in het bijschrift van de schaalstok vergeleken wordt. De *gaz* varieerde nogal in verschillende gebieden in India, maar deze *gaz* was kennelijk iets langer dan een Hollandse el van bijna 69 centimeter. Een zeer uitgebreide legenda bij de plattegrond is weer te vinden in het rapport uit 1698 over de loges in Gujarat, Nationaal Archief 1.04.02 1620, op de folio's 263V–265. Aansluitend maakt dit verslag op de folio's 266–268 uitvoerig melding van de klachten van de VOC-dienaren in Ahmadabad over dit gebouw, die deels ook in de legenda naar voren komen. Nummer 26 bijvoorbeeld is de put, die op de tekening onder iets beneden het midden is te herkennen, maar het water dat deze leverde zou alleen bruikbaar zijn om de straat te besproeien tegen het stof. Nummer 36 was een fontein, op de tekening rechts boven de put afgebeeld, maar ook die gaf bitter water. Verder was er nog een bak met drinkwater voor het vee (33), met daarnaast ruimtes voor de *modi* of makelaar en helemaal in de hoek het 'roock huisje' (30). De aanpalende til voor de postduiven (34), ook goed te zien op de tekening, was 'oud'. Net buiten de ingang (1) vond men een rustplaats voor de dragers van goederen (20), een ruimte voor het oplossen van geschillen tussen handelaren (19) en een zitbankje (60).

Ahmadabad. In combination with the view in bird's-eye perspective on sheet 129 below, the plan on sheet 129 above gives a good picture on the Company's factory (1617–1744) in Ahmadabad, the administrative centre of Gujarat about 200 kilometres to the north of Surat. The drawing is oriented the opposite way in relation to the plan: there the lodge is shown looking from the north. On the plan the bazaar next to which the building stood is at the bottom, and in the drawing at the top. In this plan, just as with the ones on sheets 124 and 125, the *gaz* is used as a measure, in this case the Ahmadabad variant. The *gaz* was much used as a measure in the manufacture and trade in textiles, just like the Dutch *el* (ell), with which the measure is compared in the caption of the scale-bar. The *gaz* varied somewhat in different areas in India, but this *gaz* was apparently a little longer than a Dutch ell of almost 69 centimetres. A very extensive legend with the plan is again to be found in the report from 1698 on the lodges in Gujarat, Netherlands National Archives 1.04.02 1620, on folios 263V–265. Following this, on folios 266–268, the report refers at length to the complaints made by the VOC employees regarding this building, which are partly also mentioned in the legend. For example, number 26 is the well, which in the drawing below can be made out a little below the centre, but the water that this produced was said to be only usable for spraying the street to lay the dust. Number 36 was a fountain, shown in the drawing on the right above the well, but this too gave brackish water. Then there was also a trough for the animals to drink from (33), and next to it rooms for the *modi* or broker and right in the corner (30) the *roock huisje* (smoking house). The adjacent dovecote for the carrier pigeons (34), which can also clearly be seen in the picture, was 'old'. Just outside the entrance (1) there was a resting-place for the bearers of goods (20), a space for settling disputes between merchants (19), and a bench for sitting on (60).

blad 129 boven / sheet 129 above:

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VEL 878.

[Anoniem, 1698] :
[Anonymous, 1698] :

**PLATTE GRONT VAN S' COMP:S WONING EN
PACK-HUYSEN, IN AMED-ABAAD.**

**GROUND PLAN OF THE COMPANY'S RESIDENCE AND
WAREHOUSES, AT AHMADABAD.**

Schaalstok van 50 Amediabaadse gessen van 24 tessouw makende schaars 25 tessouw 1 el Hollands = [ca. 1 : 260].
Scale-bar of 50 *Amediabaadse gessen van 24 tessouw makende schaars 25 tessouw 1 el Hollands* = [approximately 1 : 260].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 39 x 55 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 39 x 55 cm.

Oriëntatie: het noorden is boven.
Orientation: north is up.

Verklaringen: [rechtsmidden] een aantekening :
Explanations: [centre right] a note :

NB. De swarte lijnen die van rode gevolgt werden, zijn ander luidje mueren, waar tegen het verthoonde opgehaalt, en rustende is.

blad 129 onder / sheet 129 below:

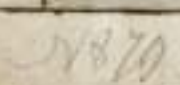
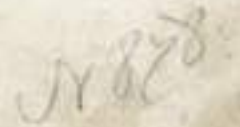
NATIONAAL ARCHIEF, 4. VEL 879.

[Anoniem, 1698] :
[Anonymous, 1698] :

[AANZICHT VAN DE LOGE TE AHMADABAD].

[VIEW OF THE LODGE AT AHMADABAD].

Aquareltekening op papier, gekleurd, 35 x 55 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 35 x 55 cm.

blad / sheet 130:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1969-5.

[Anoniem], 1679 :

[Anonymous], 1679 :

AMMA- / DA- / BAT.

AHMA / DA / BAD.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier, 42 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 42 x 52 cm.

Ahmadabad, letterlijk de verblijfplaats van Ahmad, werd in 1411 gesticht door sultan Ahmad Shah van Gujarat. In de Mughaltijd was het de hoofdstad van de provincie Gujarat. De tekening op blad 130, uit de anonieme serie in het Rijksprentenkabinet in Amsterdam uit de jaren 1678-1679 (zie blad 128), biedt een aanzicht van de omwalde stad in oostelijke richting, vanaf de kant van de rivier de Sabarmati. Op de voorgrond baden enkele mensen en een paard in de rivier, en wordt een man van aanzien gedragen in een palankijn.

Ahmadabad, literally the dwelling of Ahmad, was founded in 1411 by Sultan Ahmad Shah of Gujarat. In the Mughal period it was the capital of the province of Gujarat. The drawing on sheet 130, from the anonymous series in the Rijksprentenkabinet in Amsterdam dating from 1678-1679 (see sheet 128), presents a view of the walled town in an easterly direction, from the bank of the Sabarmati River. In the foreground several people and a horse are bathing in the river, and a man of rank is being carried in a palanquin.

blad / sheet 131:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1969-2.

[Anoniem], 1678 :
[Anonymous], 1678 :

DE GROOTE TANGH. BUIJTEN. / AMADABAT.

THE GREAT TANK. OUTSIDE. / AHMADABAD.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
42 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 42 x 52 cm.

Het woord *tank* is tweemaal het Nederlands binnengekomen en heeft een ingewikkelde etymologie. In de VOC-tijd werd het wellicht via het Portugese *tanque* ontleend aan de Indiase woorden *tanqu* (Gujarati) of *tanke* (Marathi). De term stond toen voor de kunstmatige waterbassins en vijvers die indertijd overal in en bij Indiase steden en dorpen te vinden waren, zoals de 'Groote Tangh' iets buiten Ahmadabad op de tekening op blad 131. Met de komst van de auto en later ook van het gepantserde legervoertuig is het woord in de twintigste eeuw nogmaals in het Nederlands verschenen, ditmaal via het Engels, dat het op zijn beurt ook weer uit India had opgenomen. Zoals alle plaatsen in India waar zich veel moslimse edelen ophielden, telde ook Ahmadabad tal van fraaie siertuinen met paviljoens, vergelijkbaar met de hiervoor besproken complexen in en rond Isfahan in het Perzische rijk (blad 70 e.v.). In deze tekening uit de genoemde serie van vijf in het Rijksprentenkabinet, waarschijnlijk in Amsterdam gemaakt als voorbeeld voor een gravure (zie blad 128), zijn de afgebeelde gebouwen in herkenbaar Mughalse stijl opgetrokken; let vooral op de *chatri's* of dakjes op pilaren die op de torens op het gebouw middenin de vijver staan. De meeste van de tuincomplexen rond Ahmadabad die in deze periode werden aangelegd zijn tegenwoordig verdwenen. Een van de spectaculairste was de Shahi Bagh, aangelegd door prins Khurram, die tussen 1616 en 1623 de provincie Gujarat bestuurde en later als keizer Shah Jahan in Agra de Taj Mahal zou laten bouwen.

The word *tank* has entered the Dutch language twice and has a complicated etymology. In the VOC period it was perhaps borrowed via the Portuguese *tanque* from the Indian words *tanqu* (Gujarati) or *tanke* (Marathi). At that time the term stood for the artificial reservoirs or ponds that were to be found everywhere in or near Indian towns and villages, such as the *Groote Tangh* a little outside Ahmadabad in the drawing on sheet 131. With the coming of the car and later also the armoured military vehicle, in the twentieth century the word has appeared in Dutch once more, this time through English, which had also adopted it from India. As in all the places in India where many Muslim nobles lived, Ahmadabad also had a number of fine ornamental gardens with pavilions, comparable to the complexes in and around Isfahan in the Persian empire discussed earlier (sheet 70 and following). In this drawing from the above-mentioned series of five in the *Rijksprentenkabinet*, probably made in Amsterdam as model for an engraving (see sheet 128), the buildings depicted have been constructed in a recognizably Mughal style; note in particular the *chattris* or little roofs on pillars on the towers of the building in the middle of the pool. Most of the garden complexes around Ahmadabad which were laid out in this period have now disappeared. One of the most spectacular was the Shahi Bagh, built by Prince Khurram, who ruled the province of Gujarat between 1616 and 1623, and would later build the Taj Mahal in Agra as Emperor Shah Jahan.

blad 132 boven / sheet 132 above:

Rijksmuseum Amsterdam, RP-T-1969-4.

[Anoniem], Anno 1678 :
[Anonymous], Anno 1678 :

T' GRAF / MET DE TANGH VAN / SERGEES.

THE GRAVE / WITH THE TANK OF / SARKHEJ.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
42 x 52,5 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 42 x 52.5 cm.

Sarkhej. In en om Sarkhej, ruim tien kilometer buiten Ahmadabad, werd indigo van goede kwaliteit geproduceerd, reden waarom deze plaats al in een vroeg stadium de belangstelling van de Nederlanders in Surat trok. Onder Pieter van den Broecke werd er mogelijk in 1620 of 1622 zelfs een loge opgezet, die echter maar korte tijd heeft bestaan. Op zijn tocht langs de verschillende nieuwe vestigingen in Gujarat in 1622 deed Van den Broecke in elk geval ook Sarkhej aan en bewonderde daar enkele monumenten waaraan de plaats toen mede haar faam ontleende. De kern van het complex dat op de twee tekeningen op blad 132 staat afgebeeld, wordt gevormd door de *dargah* van de Sufi Shaikh Ahmad Khattu, die geleefd zou hebben van 1336 tot 1445 (zijn sterfjaar is zekerder dan het jaar van zijn geboorte). Deze *dargah*, een term die eigenlijk 'hof' betekent maar vaak wordt gebruikt voor een heilig graf, werd na zijn dood gebouwd door sultan Muhammad Shah van Gujarat. De vorst liet later ook zichzelf hier begraven, evenals na hem andere sultans. Het rijk gedetailleerde gebouw van de dargah zelf werd in India eeuwenlang als een hoogtepunt in de architectuur gezien en door de Mughals nagevolgd in een aantal van hun monumenten. Het is interessant deze twee afbeeldingen van hetzelfde complex naast elkaar te zien, vooral omdat ze zo verschillen in stijl. De bovenste, uit de serie in het Rijksprentenkabinet Amsterdam, is duidelijk weer in Nederland gemaakt door een tekenaar-graveur die waarschijnlijk zelf nooit in India was geweest maar werkte naar ter plekke gemaakte schetsen (zie blad 128). De zuilenhal die zo prominent vooraan in de voorstelling staat, maakt inderdaad deel uit van het complex en het aantal zuilen (vier maal vier) is correct weergegeven, maar de vorm die ze hier hebben gekregen is volkomen Europees. De onderste tekening, uit de collectie van het Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam, lijkt eveneens gemaakt te zijn door een Europeaan, maar naar het voorbeeld van een Indiase miniatuurschildering. De weergave van het complex rond de vijver in 'uitvoersperspectief' is typisch Indiaas.

(vervolg op pag. 132 / continued on p. 132)

(vervolg van pag. 131 / continued from p. 131)

Sarkhej. In and around Sarkhej, a good ten kilometres outside Ahmadabad, indigo of good quality was grown, so that at an early stage this place already attracted the attention of the Dutch in Surat. Under Pieter van den Broecke, possibly in 1620 or 1622, a lodge was even set up there, but it did not exist for long. On his tour through the various new establishments in Gujarat in 1622, in any case Van den Broecke visited Sarkhej and there admired several monuments to which the place owed its fame. The core of the complex which is depicted on sheet 132 is formed by the *dargah* of the Sufi Shaikh Ahmad Khattu, who is said to have lived from 1336 to 1445 (the year of his death is more certain than that of his birth). This *dargah*, a term that actually means 'court' but is often used for a holy grave, was built by Sultan Muhammad Shah of Gujarat after the holy man died. Later the sultan had himself buried there as well, just as other sultans after him. For centuries the richly ornate building of the *dargah* itself was regarded as a high point in Indian architecture and the Mughals imitated it in a number of their monuments. It is interesting to see these two images of the same complex next to each other, especially because they differ so much in style. The upper one, from the series in the Amsterdam *Rijksprentenkabinet*, clearly was made in the Netherlands by an artist-engraver who probably had never been in India but was working with sketches made on the spot (see sheet 128). The hall of columns that stands so prominently at the front in the picture is indeed part of the complex and the number of columns (four times four) is shown correctly, but the form they have assumed here is completely European. The lower drawing, from the collection of the Netherlands Maritime Museum in Amsterdam, also looks as if it was made by a European, but on the basis of an Indian miniature painting. The depiction of the complex around the pool in 'unfolding perspective' is typically Indian.

blad 132 onder / sheet 132 below:

NEDERLANDS SCHEEPVAARTMUSEUM AMSTERDAM,
A.0145(211) [0004].

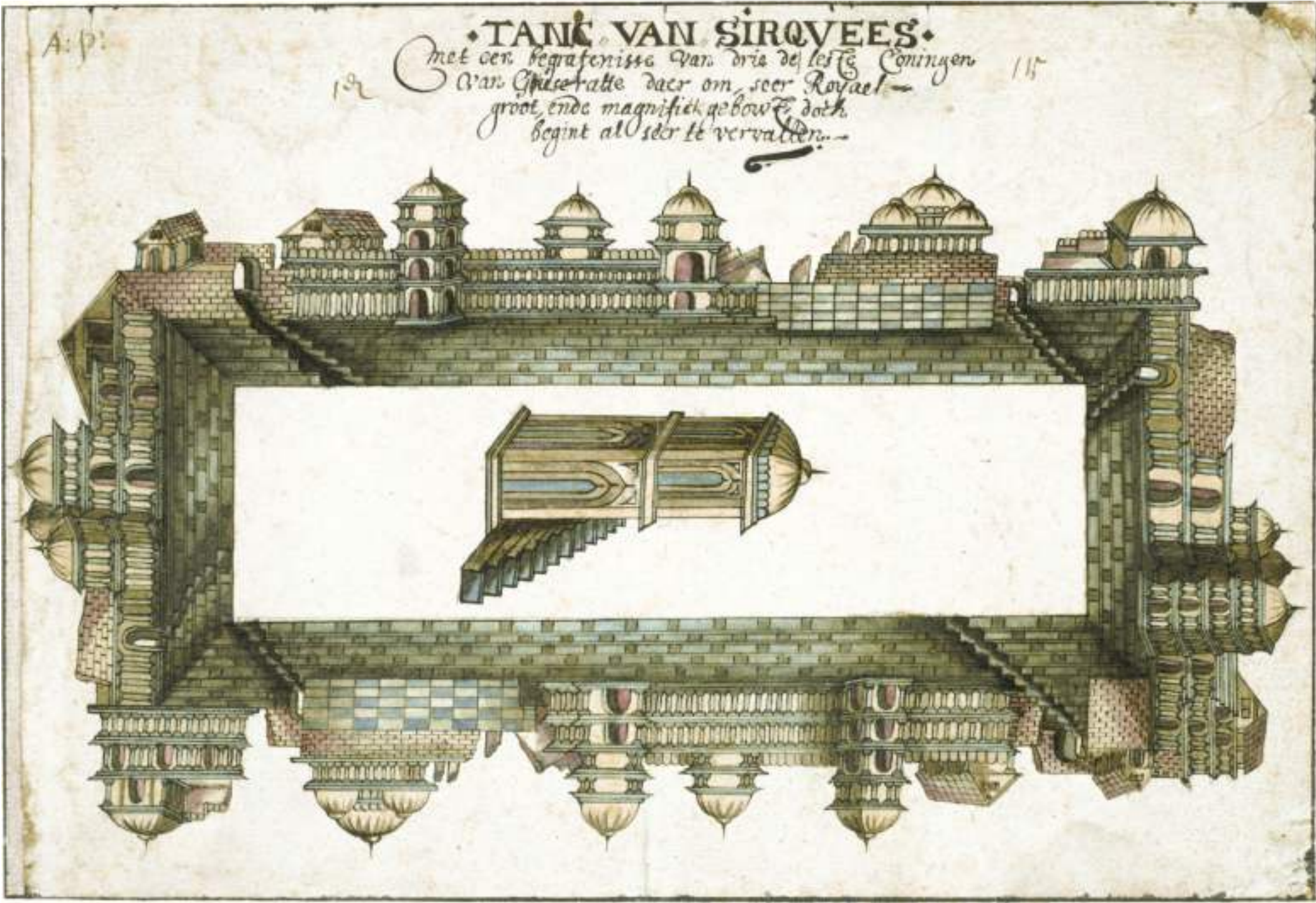
[Anoniem, ca. 1675] :
[Anonymous, c. 1675] :

TANC VAN SIRQVEES [...].

TANK OF SARKHEJ [...].

Tekening met pen en penseel op papier, gekleurd, 17 x 25 cm.
Pen and brush drawing, coloured, 17 x 25 cm.

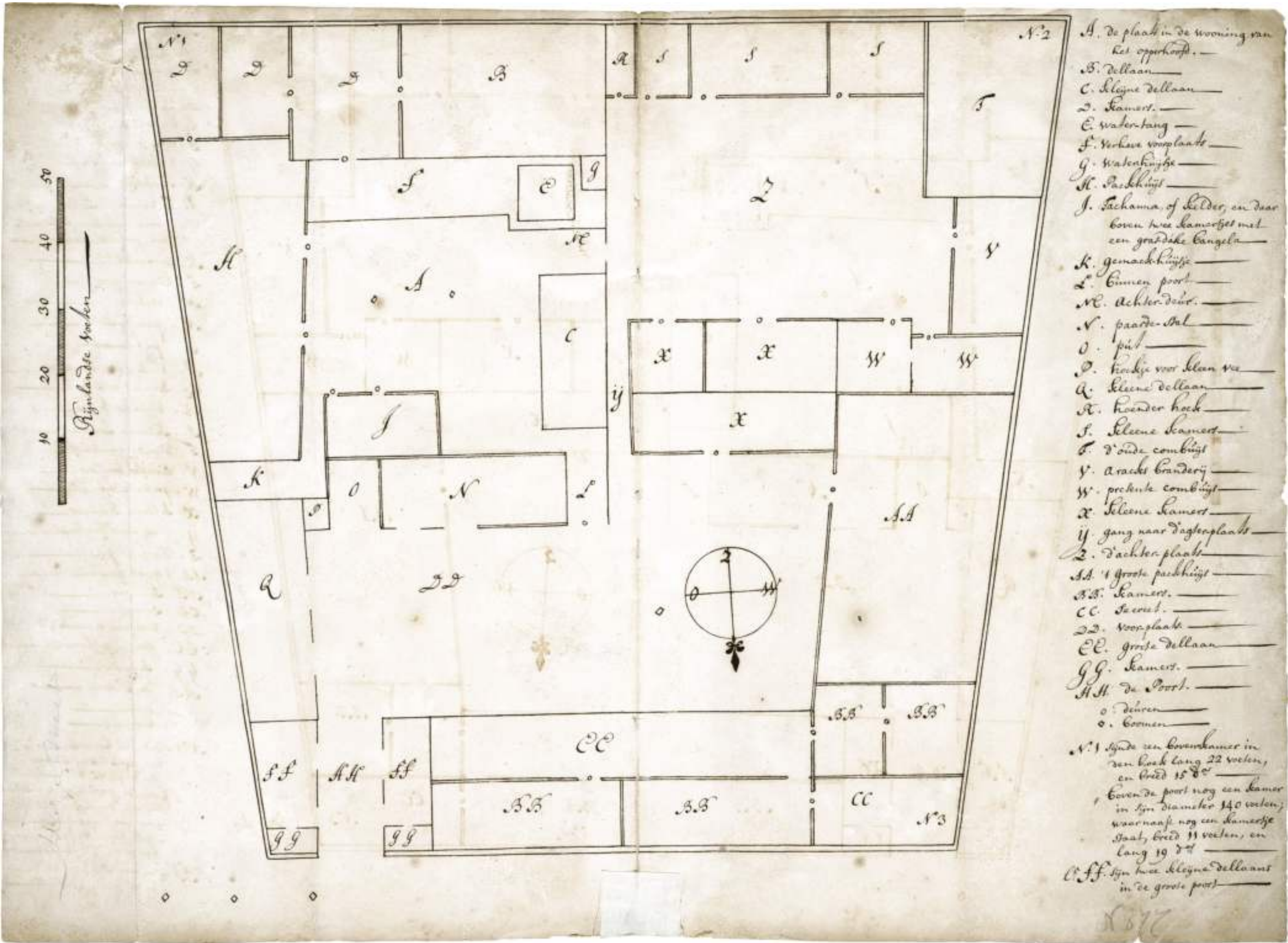
Bijschriften: pag. 131 / Captions: p. 131

Oriëntatie: niet aangegeven.
Orientation: not indicated.

Verklaringen: [midden] vervolg van de titel :
Explanations: [centre] continuation of the title :

Met een begrafenis van drie de leste Coningen / van
Guseratte daer om, seer Royael / groot, ende magnifiek
gebouw, doch / begint al seer te vervallen.

blad 133 boven / sheet 133 above:

NATIONAAL ARCHIEF, 4.VEL 880B.

[Anoniem, 1698] :
[Anonymous, 1698] :

[PLATTEGROND VAN DE LOGE VAN DE COMPAGNIE TE AGRA].

[GROUND-PLAN OF THE COMPANY'S LODGE AT AGRA].

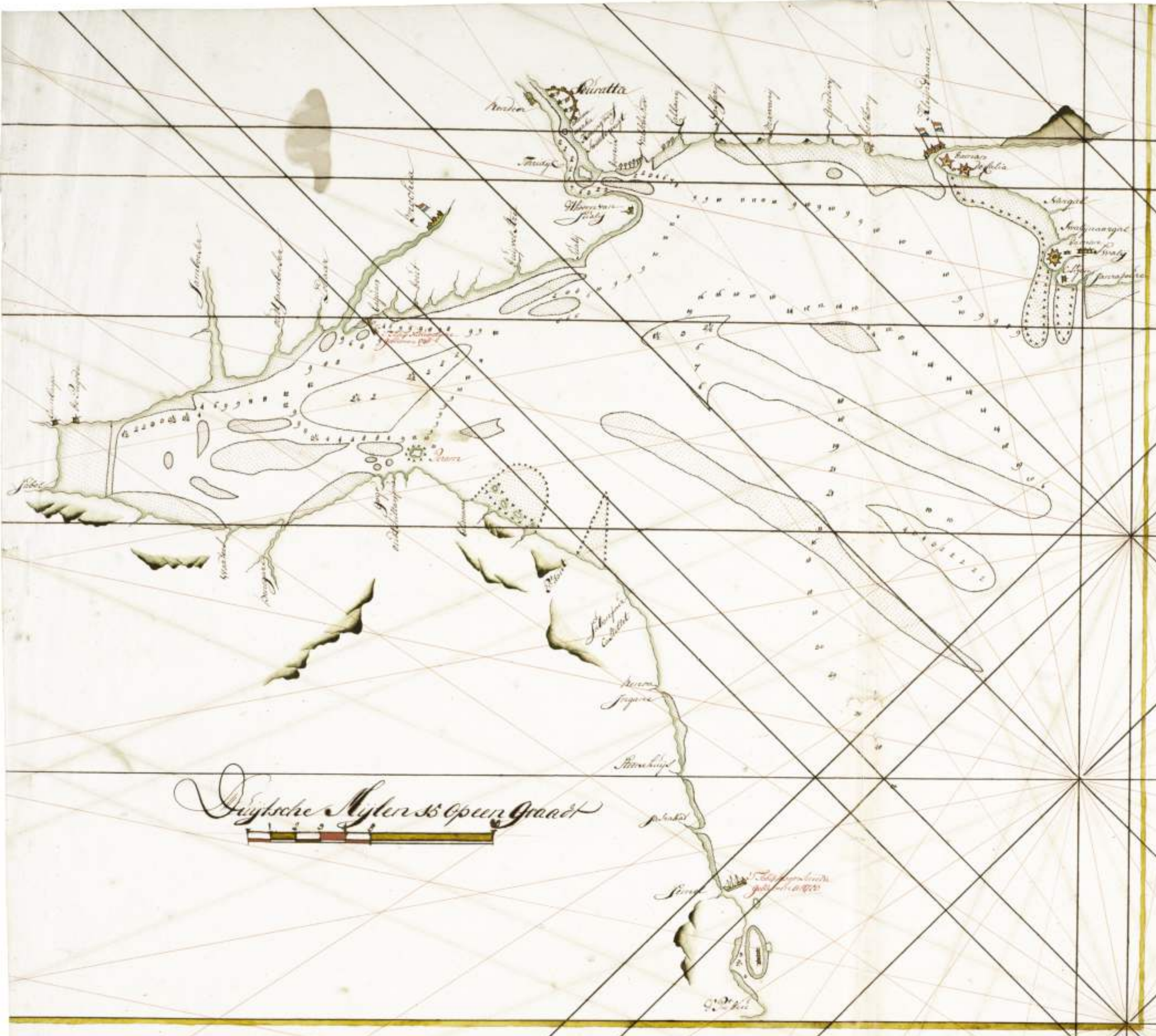
Schaalstok van 50 Rijnlandse voeten = [ca. 1 : 115].
Scale-bar of 50 Rijnlandse voeten = [approximately 1 : 115].

1 kaart : ms op papier, 39 x 54 cm.
1 map : ms on paper, 39 x 54 cm.

Oriëntatie: het noorden is onder.
Orientation: north is below.

Verklaringen: [rechts] een legenda bij de letters A t/m Z, AA t/m HH, 2 kaartsymbolen, N.1 en L: a FF:
Explanations: [right] a key to the letters A to Z and AA to HH, 2 cartographic symbols, N.1 and L: a FF:

A. De plaats in de woning van het opperhoofd.	R. Hoender hock.
B. Dellaan.	S. Kleine kamers.
C. Kleine dellaan.	T. D'oude combuijs.
D. Kamers.	V. Aracks branderij.
E. Water-tang.	W. Presente combuijs.
F. Verheve voorplaats.	X. Kleine kamers.
G. Water-huysje.	Y. Gang naar d'achter-plaats.
H. Packhuijs.	Z. D'Achter-plaats.
I. Tachanna, of kelder; en daar boven twee kamertjes met een gras-dake bangela.	AA. 't Groote packhuijs.
K. Gemack-huijsje.	BB. Kamers.
L. Binnen poort.	CC. Secret.
M. Achter-deur.	DD. Voor-plaats.
N. Paarde-stal	EE. Groote dellaan
O. Put.	GG. Kamers.
P. Hockje voor klein vee.	HH. De poort.
Q. Kleine dellaan.	[...] Deuren
N. 1 Sijnde een bovenkamer in den hoek lang 22 voeten, en breed 15 d. os.	[...] Boomen
[N. 1] Boven de poort nog een kamer in zijn diameter 140 voeten; waarnaast nog een kamertje staat, breed 11 voeten, en lang 19 d. os.	
L: a FF. Sijn twee kleine dellaans in de groote poort.	

(vervolg van pag. 133 / continued from p. 133)

Agra. Het hof van de Mughal-keizers bevond zich tot na het midden van de zeventiende eeuw in Agra, waar de VOC uit diplomatieke noodzaak dan ook al sinds de vroege jaren van haar werkzaamheid in Gujarat een permanente vertegenwoordiging onderhield. De in 1622 opgerichte loge viel onder het hoofdkantoor in Surat, waarvan de hofstad echter zo'n 1000 kilometer of zes weken reizen verwijderd lag, in het hart van het rijk. De inkoop van indigo was er aanvankelijk eveneens van betekenis, maar door de oorlogen later in de eeuw nam de productie af en bleef uiteindelijk alleen de nabijheid van het Mughal-hof (later in Delhi) over als reden voor handhaving van de vestiging. In 1720 werd het kantoor in Agra ten slotte opgeheven. De plattegrond en het aanzicht in vogelvluchtperspectief op blad 133 zijn beide oorspronkelijk weer afkomstig uit het eerder genoemde rapport over de compagniesvestigingen in Gujarat uit 1698, toen de loge nog volop in functie was. Enkele plaatsen in het gebouw zijn aangeduid als 'dellaan', een Perzisch woord dat we nu als *dalan* zouden transcriberen. Het betekent zoveel als zaal, maar het lijkt erop dat het bij FF en EE eerder ging om een *pish-dalan*, een voorhal of beter nog, antichambre. Hier konden de handelaren die zaken wilden doen met de Compagnie hun opwachting maken. Opvallend is verder bij de letter J de verwijzing naar een 'bangela' met een grasdak, het open paviljoen iets links van het midden dat ook op de tekening onder is te zien. Dit is een van de vroegste gevallen van het gebruik door Europeanen van de term die ontstond uit de Indiase vorm van het bijvoeglijk naamwoord 'Bengaals' en die zich later tot het woord *bungalow* zou ontwikkelen. In Delhi en Agra waren paviljoens in Bengaalse stijl als modeverschijnsel in de architectuur geïntroduceerd in de tijd van keizer Shah Jahan (1628-1657). Overigens heeft het paviljoen op de tekening niet de typische dakvorm die in die tijd meestal met de *bangla* hut werd geassocieerd, zoals bijvoorbeeld wel te zien is bij de afbeeldingen van VOC-paviljoens in Bengalen op de bladen 402 en 411.

Agra. Until after the middle of the seventeenth century the court of the Mughal emperors was in Agra, so the VOC maintained a permanent representation there from the early years of its activities in Gujarat out of diplomatic necessity. The lodge set up in 1622 came under the main office in Surat, from where the capital lay at a distance of about 1000 kilometres or six weeks' travel, in the heart of the realm. Initially the buying of indigo was also of importance, but because of the wars later in the century the production declined and finally only the proximity of the Mughal court (later in Delhi) remained as a reason for keeping the settlement. In 1720 the office in Agra was finally closed. The plan and view in bird's-eye perspective on sheet 133 both originally come from the above-mentioned report on the Company's establishments in Gujarat from 1698, when the lodge was still fully functional. Several of the places in the building are marked as *dellaan*, a Persian word that we would now transcribe as *dalan*. It means something like room or hall, but it seems that at FF and EE it was more likely to be a *pish-dalan*, an antichamber. Here the merchants who wished to do business with the Company could pay their respects. Another striking point is the reference at the letter J to a *bangela* with a 'grass roof', the open pavilion a little to the left of centre which is also to be seen on the drawing below. This is one of the earliest cases of the use by Europeans of the term that arose from the Hindi adjective *bangla*, 'pertaining to Bengal', which would later develop into the word *bungalow*. In Delhi and Agra pavilions in Bengali style were introduced in the time of Emperor Shah Jahan (1628-1657) as a fashion trend in architecture. However, the pavilion in the drawing does not have the typical roof-form that at that time was mostly associated with the *bangla* hut, as can for example be seen in the depictions of VOC pavilions in Bengal on sheets 402 and 411.

blad 133 onder / sheet 133 below:

NATIONAAL ARCHIEF, 4, VEL 880.A.

[Anoniem, 1698] :

[Anonymus, 1698] :

'S COMP:S LOGIE IN AGRA.

THE COMPANY'S LODGE AT AGRA.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 51 x 66 cm.

Water-colour drawing on paper, coloured, 51 x 66 cm.

blad / sheet 134:

NATIONAAL ARCHIEF, 4, VELH 156.2.10.

[Gerrit de Haan, 1761] :

[RHEEDE VAN SOURATTA].

[ROADSTEAD OF SURAT].

Schaalstok van 10 Duijtsche Mijlen 15 Op een Graadt = [ca. 1 : 705.000] [1 : 620.000].

Scale-bar of 10 Duijtsche Mijlen 15 Op een Graadt = [approximately 1 : 705,000] [1 : 620,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 43,5 x 49 cm.

1 map : ms on paper, coloured, 43.5 x 49 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.

Orientation: north is left.

Cambay (Khambat, Khambhat). Ter afsluiting van de kaarten, plattegronden en topografische afbeeldingen uit de compagniestijd met betrekking tot Gujarat is op blad 134 afzonderlijk op groter formaat de inzetkaart van Gerrit de Haans grote overzicht 'Mallabaar en Rheede van Souratta' gereproduceerd; de kaart als geheel, no. 10 in het tweede deel van zijn *Ligtende Zee Fakkel* uit 1761, is afgebeeld op de bladen 96-97. De uitsnede bedekt het grootste gedeelte van de Golf van Cambay, genoemd naar de havenstad Cambay (Khambat, Khambhat, VOC: Cambaija) aan het noordelijke uiteinde, geheel links op de kaart. In 1620 werd hier onder Pieter van den Broecke een loge gevestigd, die tot kort na 1740 heeft bestaan. In de kaart is deze dan ook niet meer gemarkeerd met een Nederlandse vlag, in tegenstelling tot Broach, Surat en, vreemd genoeg, het Portugese Daman ('Kleijn Daman') aan de noordzijde van de rivier de Damanganga (zie blad 136). De tekening op blad 135 is de laatste van de anonieme serie in het Rijksprentenkabinet Amsterdam uit de jaren 1678-1679. De aanblik van Cambay is hier in noordelijke richting weergegeven, met op de voorgrond in de baai enkele kleine compagniesvaartuigen voor het kustverkeer met de Nederlandse vlag in top.

Cambay (Khambat, Khambhat). To conclude the maps, plans and topographical depictions from the time of the Company relating to Gujarat, on sheet 134 we reproduce separately on a larger format the inset map on Gerrit de Haan's large general survey *Mallabaar en Rheede van Souratta*. The map as a whole, no. 10 in the second volume of his *Ligtende Zee Fakkel* of 1761, is shown on sheets 96-97. The section covers most of the Gulf of Cambay, named after the port town of Cambay (Khambat, Khambhat, VOC: *Cambaija*) at the northern end, at the far left of the map. In 1620 a lodge was set up here under Pieter van Broecke, and this existed until shortly after 1740. On the map this is therefore no longer marked with a Dutch flag, in contrast to Broach, Surat and, oddly enough, the Portuguese possession of Daman (*Kleijn Daman*) on the northern side of the Damanganga River (see sheet 136). The drawing on sheet 135 is the last of the anonymous series in the *Rijksprentenkabinet* in Amsterdam from the years 1678-1679. The view of Cambay is shown here looking in a northerly direction, with in the foreground in the bay several small Company vessels for the coastal trade with the Dutch flag at their masthead.

blad / sheet 135:

RIJKSMUSEUM AMSTERDAM, RP-T-1969-3.

[Anoniem], 1679 :

[Anonymous], 1679 :

CAM / BA / IJA.

CAMBAY.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
42 x 52,5 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper,
42 x 52.5 cm.

De Konkankust / The Konkkan Coast

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-15, I-17, I-18).

blad 136 boven / sheet 136 above:

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA, BWN 30.

[Johannes Rach, leerling of navolger, 1770–1780] :
[Johannes Rach, apprentice or follower, 1770–1780] :

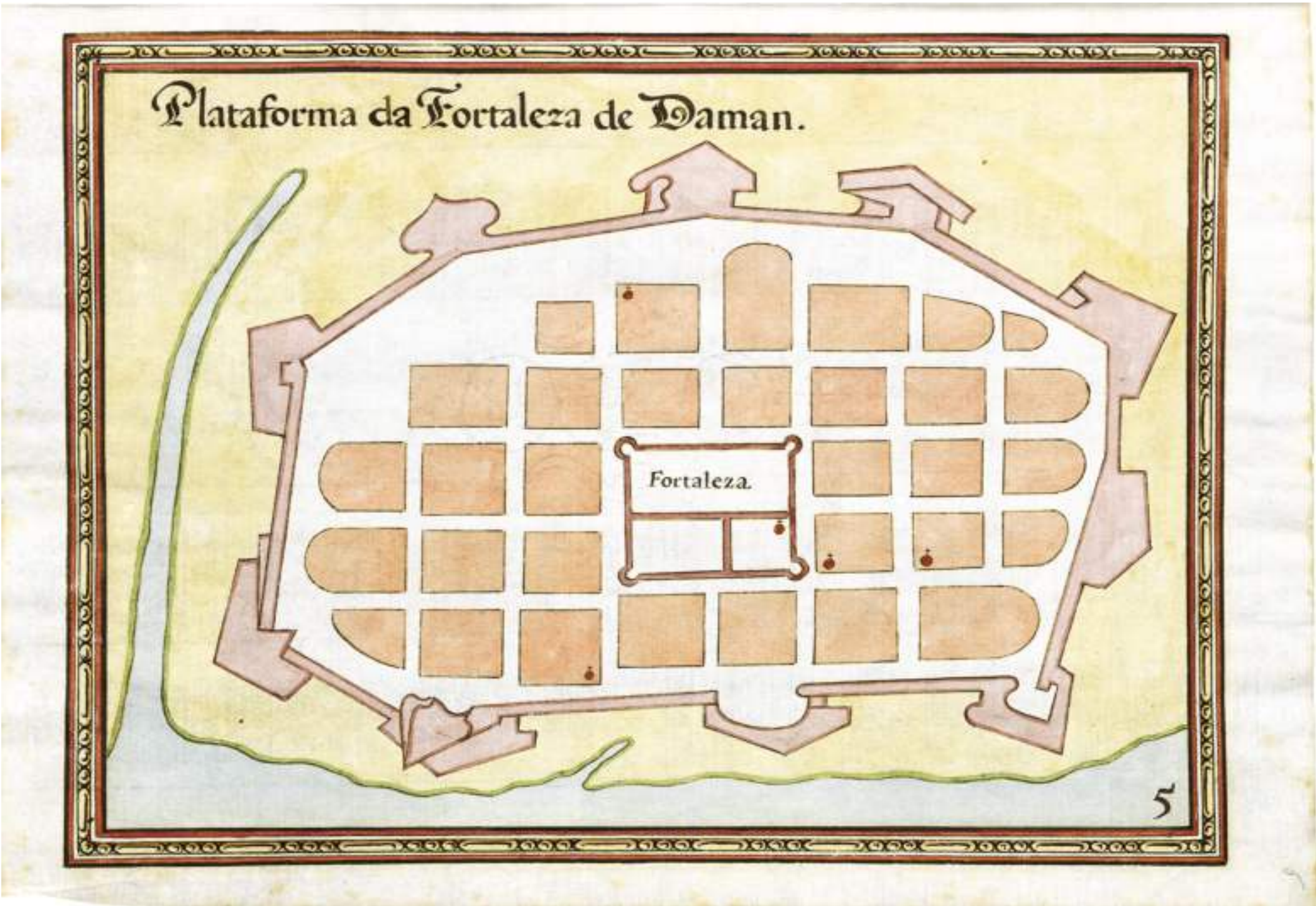
HET GEZIGT VAN ST: DEMAN MOORS OP MALLEBAR. /
OST VAN DE REEDE AF TE ZIEN.

THE VIEW OF MOORISH DAMAN IN MALABAR. / AS
SEEN EAST FROM THE ROADSTEAD.

O.I. inkttekening met pen en penseel op papier,
35,5 x 52 cm.
Pen and brush drawing in black ink on paper, 35.5 x 52 cm.

De Konkankust. Er zijn verschillende definities van het begrip Konkkan (VOC: Cuncan, Concan), maar voor het doel van deze atlas kan de Konkkan wellicht het best gezien worden als de kuststrook van de regio waar in de zestiende eeuw de taal Marathi werd gesproken. De term Konkkan is weliswaar veel ouder, maar de Portugezen gaven er een specifieke invulling aan, die de Nederlanders later overnamen. Het lijkt erop dat in die interpretatie Konkkan gelijk stond aan de begrenzing van het Marathi, zoals de kusten ten noorden en ten zuiden van de Konkkan samenvielen met de talen Gujarati, Kannada en Malayalam, wat respectievelijk de kustnamen Gujarat, Kanara en Malabar opleverde. In de zestiende eeuw liep de noordelijke taalgrens van het Marathi ergens tussen Surat en Daman, terwijl de zuidelijke taalgrens bij Goa lag. Naar deze ruime definitie rekenen we de Konkankust vanaf de rivier de Damanganga, die het oude Daman in tweeën deelt (wat ook te zien is op de tekening van Rach op blad 136 boven) tot Goa. Die interpretatie is onder meer goed herkenbaar in de overzichtskaarten op de bladen 91 en 98. De Konkankust in brede zin vormde het hart van het Portugese rijk in Azië, de zogenoemde *Estado da India*.

In de periode dat de Portugezen hier arriveerden, de eerste decennia van de zestiende eeuw, was in de achterliggende Deccan een politieke hergroepering gaande, waarbij het grote sultanaat van de Bahmani-dynastie uiteenviel in een aantal kleinere sultanaten, waaronder Bijapur en Golkonda. Deze verdeeldheid van het binnenland heeft waarschijnlijk mede een rol gespeeld in de duurzaamheid van de Portugese vestigingen op de kust. De Portugezen vestigden zich in Goa in 1510, in Chaul in 1521, en in Bassein in 1534. Daman (voorheen in Portugese bronnen ook: Damau, Damão) werd in 1559 veroverd op een plaatselijke bevelhebber die formeel onder de sultan van Gujarat stond. Terwijl de meeste Portugese vestigingen op de Malabarkust in loop van de zeventiende eeuw in handen van de VOC vielen, slaagde de Compagnie er niet in de Portugezen

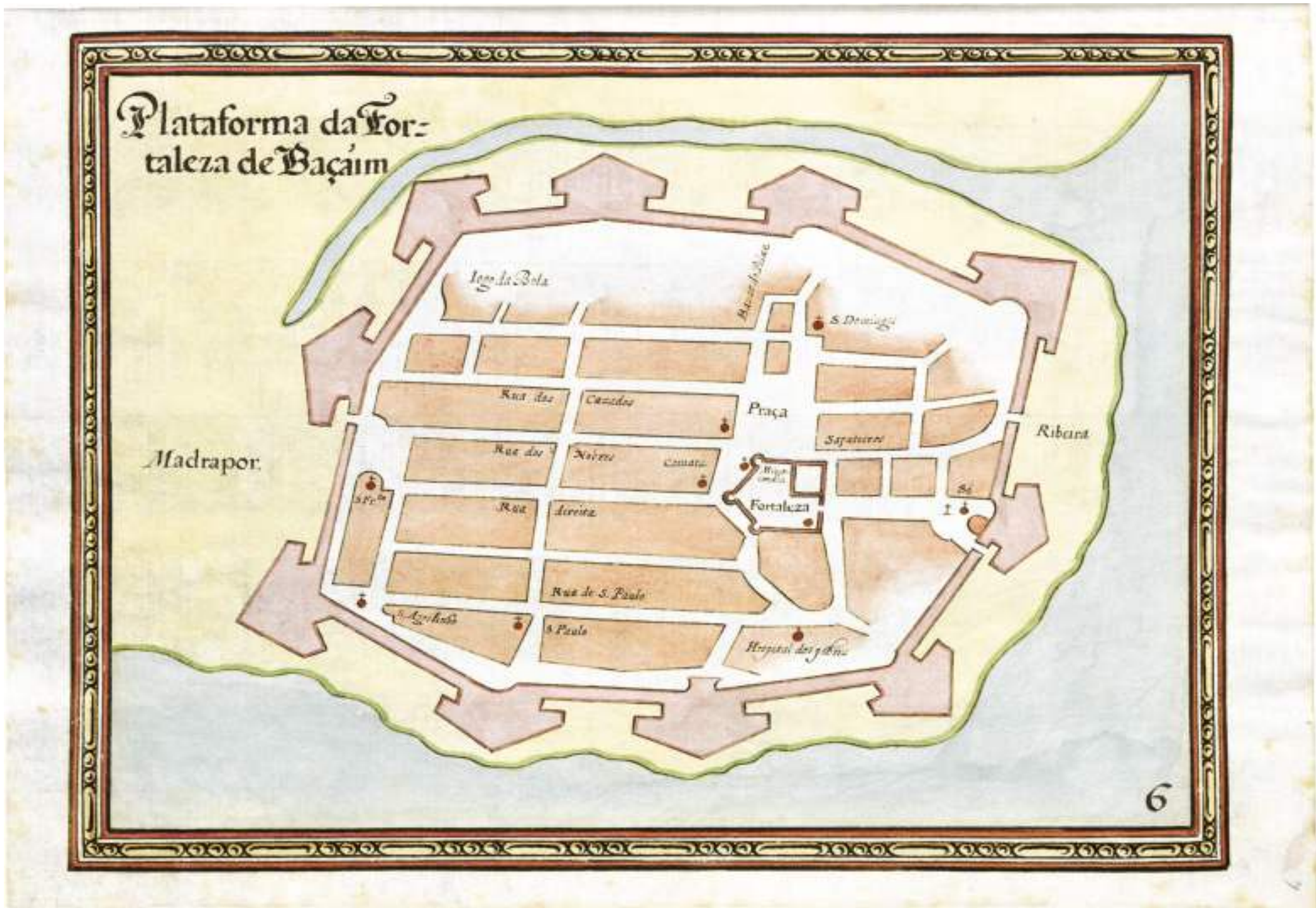

uit Goa en de rest van de Konkankust te verdrijven. Hoewel de Portugezen rond 1740 Bassein (Vasai) en Chaul (Korlai) moesten opgeven aan de Maratha's, bleven Daman, Diu en Goa tot 1961 in Portugese handen, en het is daarom onduidelijk waarom Daman in de titel van de tekening op blad 136 boven als 'Moors' wordt aangeduid. In de verschillende Portugese plaatsen op de kust ontstonden spoedig aanzienlijke gemeenschappen van *cassado's*, Portugezen die zich hier blijvend vestigden en met lokale vrouwen trouwden, en hun nakomelingen. Op het kaartje van Bassein op blad 137 boven is een 'Rua dos Cazados' te zien. Nog steeds wonen er veel christenen van gedeeltelijk Portugese afkomst in Daman, Chaul en Goa.

Op de bladen hierna t/m 161 volgt een overzicht van het bewaard gebleven relevante kaart- en beeldmateriaal uit en iets voorafgaand aan de compagnieertijd met betrekking

tot de Konkankust, onder verwijzing naar de eerder gereproduceerde overzichtskaarten op de bladen 90 t/m 100 en de grote kustkaarten op de bladen 138-141, 142-143 en 148-149. De tekening op blad 136 boven, uit de verzameling van het voormalige Koninklijk Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in de Nationale Bibliotheek van Indonesië, toont een aanzicht van 'Moors' Daman door een leerling of navolger van Johannes Rach (1720-1783). Aan het leven en werk van de oorspronkelijk uit Kopenhagen afkomstige Rach is uitvoerig aandacht besteed in Deel II: *Java en Madoera*. Rach kwam in 1762 als kanonnier in dienst van de VOC en bracht na een verblijf aan de Kaap tot 1764 zijn resterende leven voornamelijk door op Java, waar hij een opmerkelijke carrière doormaakte als inofficiële 'hoftekenaar' van de gouverneurs-generaal Petrus Albertus van der Parra (1761-1775), Jeremias van Riemsdijk

(1775-1777), Reinier de Klerk (1777-1780) en Willem Arnold Alting (1780-1796). Voor zover bekend is hij nooit in India geweest en moet hij het origineel van dit aanzicht van Daman derhalve naar een voorbeeld van een andere tekenaar hebben gemaakt. De kaartjes van Daman, Bassein en Chaul op de bladen 136 onder en 137 zijn weer afkomstig uit het eerder genoemde Portugese kaartboek van de hofcartograaf João Teixeira I Albernaz van ca. 1640, nu in bezit van de Bayerische Staatsbibliotheek (zie blad 45 boven), en geven waarschijnlijk de situatie ter plaatse in een iets eerdere periode weer, omstreeks 1620-1630.

blad 137 boven / sheet 137 above:

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, COD.ICON. 162 FOL. 7R.

[João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :

6 / PLATAFORMA DA FOR- / TALEZA DE BAÇAIM.

6 / PLATTEGROND VAN HET FORT / VAN BASSEIN [VASAI].

6 / PLAN OF THE FORT / AT BASSEIN [VASAI].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 21 x 30,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 21 x 30.5 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

blad 137 onder / sheet 137 below:

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, COD.ICON. 162 FOL. 8R.

[João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :

7 / PLATAFORMA DA FORTALEZA / DE CHAUL.

7 / PLATTEGROND VAN HET FORT / VAN CHAUL [KORLAI].

7 / PLAN OF THE FORT / AT CHAUL [KORLAI].

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 21 x 30,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 21 x 30.5 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

The Konkani Coast. There are different definitions of the concept of Konkani (VOC: *Cuncan, Concan*), but for the purposes of this atlas the Konkani can perhaps best be viewed as the coastal strip of the region where in the sixteenth century Marathi was spoken. The term Konkani is of course much older, but the Portuguese gave it a specific sense which the Dutch later adopted. It seems that in that interpretation Konkani was equivalent to the border of the Marathi language, just as the coasts to the north and south of the Konkani coincided the Gujarati, Kannada and Malayalam languages, which produced the coast names Gujarat, Kanara and Malabar respectively. In the sixteenth century the northern linguistic boundary of Marathi ran somewhere between Surat and Daman, while the southern border lay near Goa. Following this broad definition we consider the Konkani Coast as extending from the Damanganga River which divides the old town of Daman into two (as can also be seen in the drawing by Rach on sheet 136 above) as far as Goa. This interpretation can be clearly discerned in the general maps on sheets 91 and 98. In a broad sense the Konkani Coast formed the heart of the Portuguese realm in Asia, which was called the *Estado da Índia*.

In the period when the Portuguese arrived here, in the first decades of the sixteenth century, in the Deccan in the interior a political regrouping was occurring, whereby the great sultanate of the Bahmani Dynasty fell apart into a number of smaller sultanates, including Bijapur and Golkonda. This disunity in the interior probably was also a factor in the durability of the Portuguese settlements on

the coast. The Portuguese established themselves in Goa in 1510, in Chaul in 1521, and in Bassein in 1534. Daman (formerly in Portuguese sources also called *Damau* or *Damão*) was captured in 1559 from the local commander who formally was under the sultan of Gujarat. While most of the Portuguese settlements on the Malabar Coast fell into the hands of the VOC in the course of the seventeenth century, the Company did not succeed in driving the Portuguese out of Goa and the rest of the Konkani Coast. Around 1740 the Portuguese had to give up Bassein (Vasai) and Chaul (Korlai) to the Marathas, but Daman, Diu and Goa remained in Portuguese hands until 1961, and so it is unclear why in the title of the drawing on sheet 136 above Daman is indicated as 'Moorish'. In the various places on the coast there soon arose considerable communities of *cassados*, that is, Portuguese who had settled permanently and married local women, and their descendants. On the little map of Bassein on sheet 137 above we can see a *Rua dos Cazados*. Many Christians of part-Portuguese descent still live in Daman, Chaul and Goa.

On the sheets from here up to 161 there follows a survey of the extant relevant map and visual materials from, and a little prior to, the time of the Company relating to the Konkani Coast, while also referring to the general maps reproduced earlier on sheets 90 to 100 and the large coastal charts on sheets 138-141, 142-143 and 148-149. The drawing on sheet 136 above, from the collection of the former *Koninklijke Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* in the National Library of Indonesia, shows a view of 'Moorish' Daman by an apprentice or follower of

Johannes Rach (1720-1783). Considerable attention has been devoted to Rach, originally from Copenhagen, in Volume II: *Java and Madura*. In 1762 Rach entered the service of the VOC as a gunner, and after living at the Cape until 1764 spent the rest of his life mainly in Java, where he had a remarkable career as unofficial 'court artist' for the governors-general Petrus Albertus van der Parra (1761-1775), Jeremias van Riemsdijk (1775-1777), Reinier de Klerk (1777-1780) and Willem Arnold Alting (1780-1796). As far as is known, he was never in India, and must therefore have made the original of this view of Daman on the basis of a model by another artist. The little maps of Daman, Bassein and Chaul on sheet 136 below and 137 are again taken from the above-mentioned Portuguese book of maps by the court cartographer João Teixeira I Albernaz from about 1640, now in the possession of the Bavarian State Library (see sheet 45 above), and probably show the situation there in a somewhat earlier period, around 1620-1630.

blad 136 onder / sheet 136 below:

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK, COD.ICON. 162 FOL. 6R.

[João Teixeira I Albernaz, ca. / c. 1640] :

5 / PLATAFORMA DA FORTALEZA DE DAMAN.

5 / PLATTEGROND VAN HET FORT VAN DAMAN.

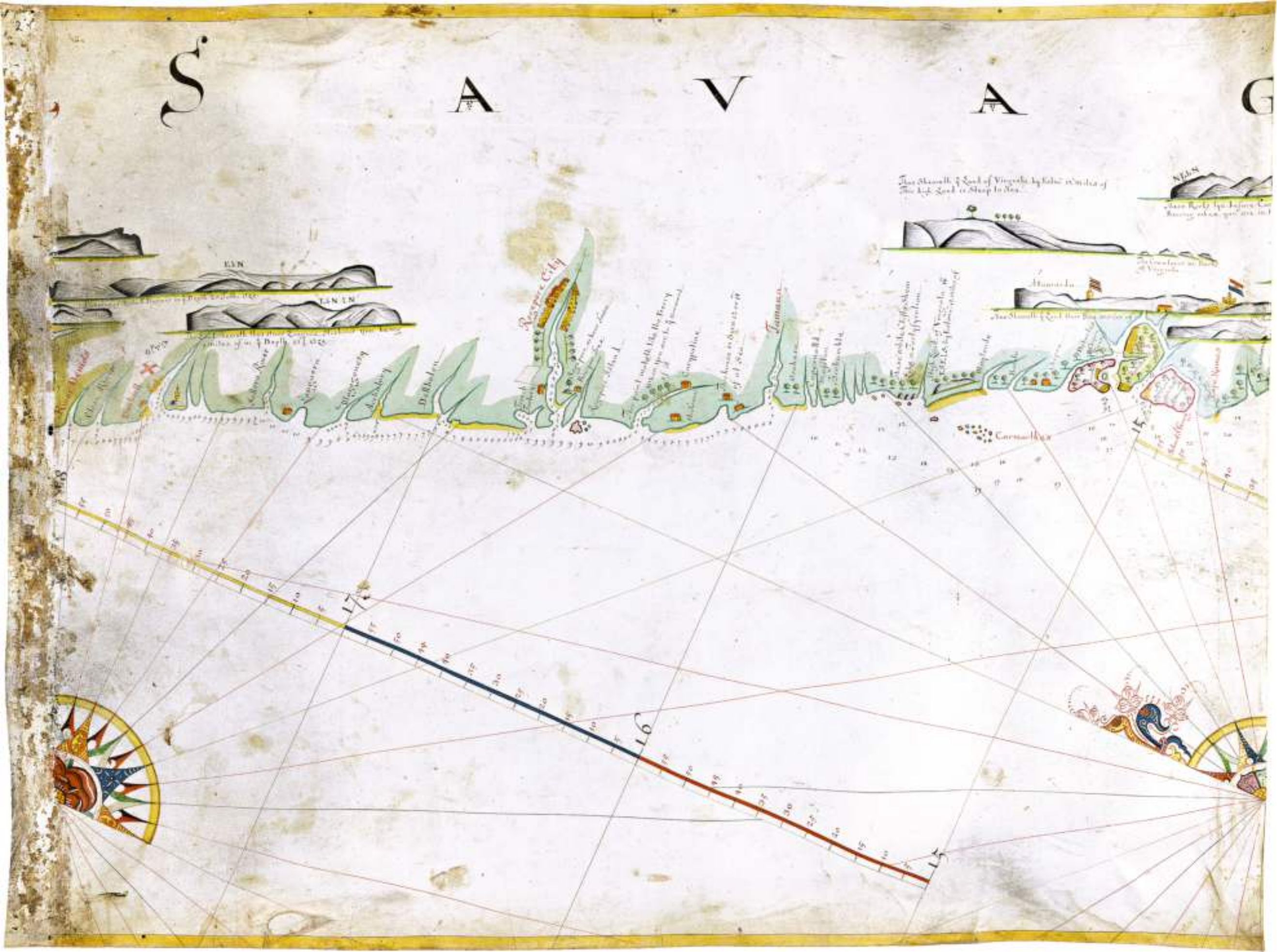
5 / PLAN OF THE FORT AT DAMAN.

Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 21 x 30,5 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 21 x 30.5 cm.

Oriëntatie: onbekend.
Orientation: unknown.

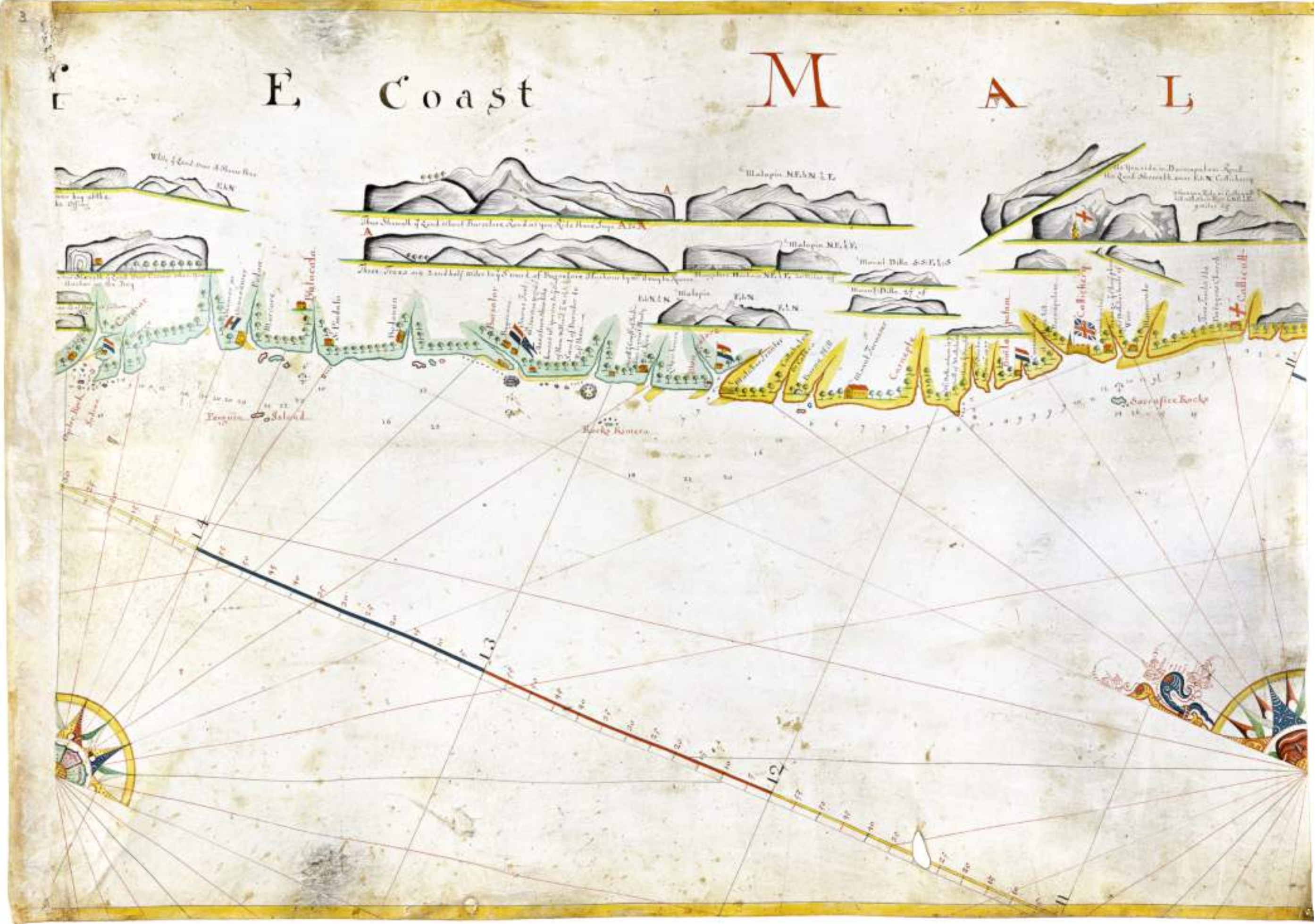

Bombay (Mumbai). In 1662 trouwde Catherine de Braganza (Catarina de Bragança), dochter van de Portugese koning Alfonso VI, met Karel II, koning van Engeland, Schotland en Ierland. Het Portugese Bombay was deel van haar bruidsschat en werd in 1665 overgedragen aan vertegenwoordigers van de Engelse koning en in 1668 aan de Engelse Oost-Indische Compagnie (EIC). De overgang was echter moeizaam, doordat de Portugese bevolking van Bombay zich aanvankelijk afwijzend opstelde tegenover de nieuwe machthebbers. Pas onder Gerald Aungier, die namens de EIC gelijktijdig gouverneur van Bombay en president van de factorij Surat was van 1669 tot 1677, verzoenden de Portugezen zich met de situatie en kwam de kolonie tot bloei. Met zijn tolerante vestigingsbeleid wist Aungier ook Baniya's en andere Indiase handelaren aan te trekken, bijvoorbeeld uit Diu. Het is opvallend dat Bombay hier als één eiland getekend is, terwijl het eigenlijk uit zeven eilanden bestond. Wellicht diende dit ter ondersteuning van de Engelse claims op alle zeven eilanden, omdat kort na de overdracht aan de Engelsen er onenigheid rees met de lokale Portugese bestuurders over de omvang van het geschonken territorium. Mahim, op de kaart aangeduid als 'Mayan', was een van die betwiste gedeelten. Op deze kaart valt dit binnen het rood omlijnde gebied, terwijl het Portugese gebied ten noorden ervan groen omlijnd is. De kust aan de andere kant van de baai van Bombay, die in handen was van de Maratha's, is met geel gemarkeerd, de plaats Bombay zelf met een Engelse vlag.

Bombay (Mumbai). In 1662 Catherine de Braganza (Catarina de Bragança), daughter of the Portuguese king Alfonso VI, married Charles II, king of England, Scotland and Ireland. Portuguese Bombay was part of her dowry and in 1665 was handed over to representatives of the English king and in 1668 to the English East-India Company (EIC). However, the transition was problematical, as the Portuguese population of Bombay initially adopted a negative attitude toward the new authorities. Only under Gerald Aungier, who in the name of the EIC was simultaneously governor of Bombay and president of the factory of Surat from 1669 to 1677, did the Portuguese reconcile themselves with the situation and the colony began to flourish. With his tolerant policy of settlement, Aungier managed to attract the Baniyas and other Indian merchants as well, for example from Diu. It is remarkable that here Bombay is drawn as one island, whereas it actually consisted of seven islands. Perhaps this served to support English claims to all seven islands, because shortly after the transfer to the English there was disagreement with the local Portuguese authorities regarding the size of the territory granted. Mahim, indicated on the map as *Mayan*, was one of the disputed parts. On this map it comes with the area outlined in red, whereas the Portuguese area to the north of it is outlined in green. The coast on the other side of the bay of Bombay, which was in the hands of the Marathas, is marked with yellow, and the town of Bombay itself with an English flag.

bladen / sheets 138-141:
KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, 78 B 31.
[John Friend, 1708-1709] :
[KAART VAN DE WESTKUST VAN INDIA].
[MAP OF THE WEST COAST OF INDIA].
Schaal: niet aangegeven.
Scale: not indicated.
1 kaart + 25 profielen op 4 bladen : ms op perkament, gekleurd, 68 x 92 cm (3x) en 69 x 89 cm (1x).
1 map + 25 profiles on 4 sheets : ms on vellum, coloured, 68 x 92 cm (3x) and 69 x 89 cm (1x).
Oriëntatie: het noorden is linksboven.
Orientation: north is upper left.
Verklaringen: [boven] beschrijvingen van 25 profielen, geen transcriptie.
Explanations: [above] descriptions of 25 profiles, not transcribed.
(vervolg op pag. 140 / continued on p. 140)

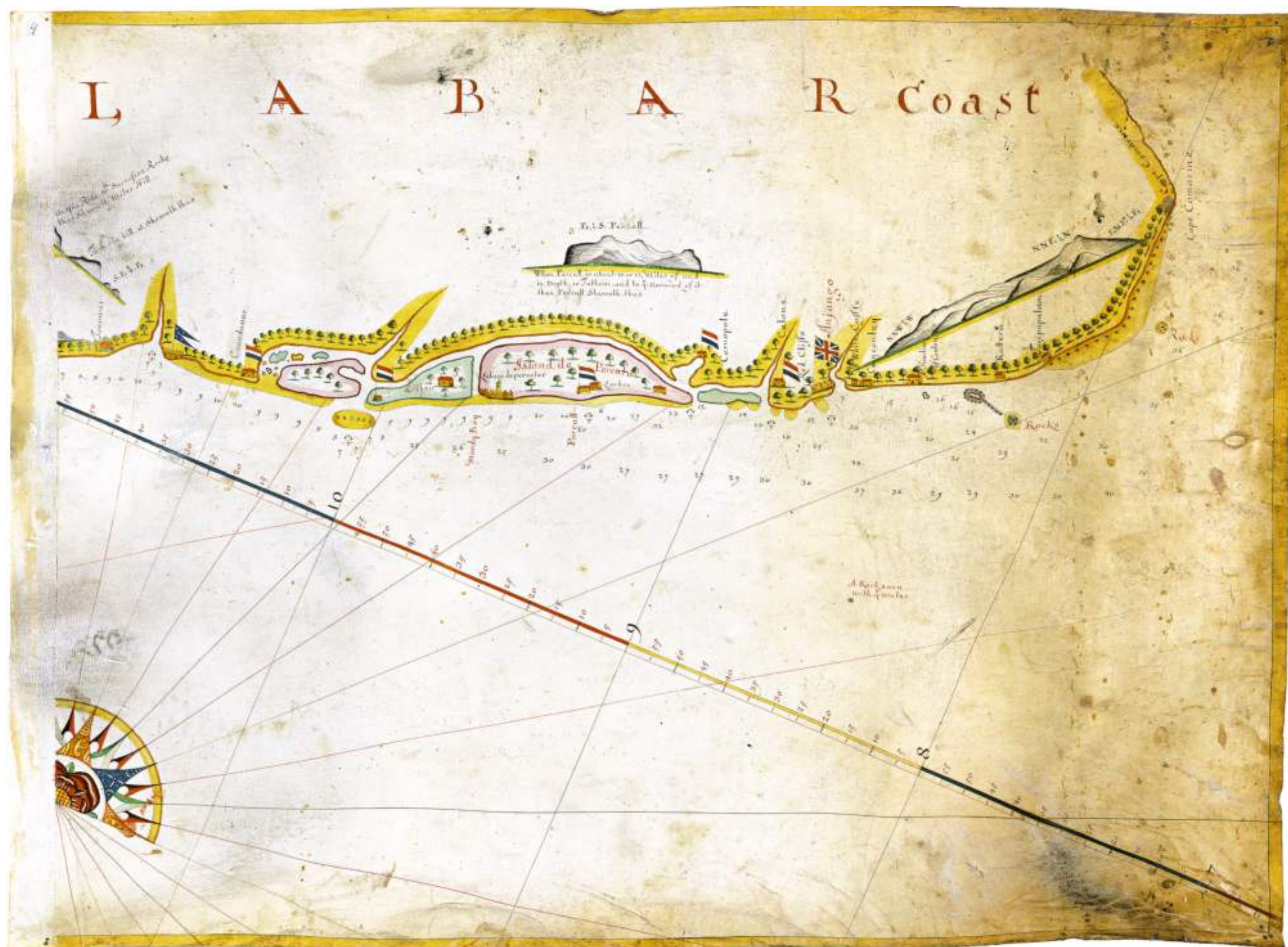
blad 138 onder / sheet 138 below:
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE,
DCP SH 18 PF. 207 DIV. 8 P. 1.
John Seller, [1665-1690] :
A DRAUGHT / OF / BOMBAY [...].
EEN KAART / VAN / BOMBAY [...].
Schaalstok van seven English miles = [ca. 1 : 95,000].
Scale-bar of seven English miles =
[approximately 1 : 95,000].
1 kaart : ms op perkament, gekleurd, 58 x 74,5 cm.
1 map : ms on vellum, coloured, 58 x 74.5 cm.
Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.
Verklaringen: [rechtsboven] vervolg van de titel :
Explanations: [upper right] continuation of the title :
Described by John Seller Hydro- / grapher to the Kings
most Excellent / Majestie.

(vervolg van pag. 139 / continued from p. 139)

De grote kaart op perkament door de Engelse cartograaf John Friend op de bladen 138-141, met een overzicht van de diverse vestigingen, bezittingen en herkenningspunten langs de gehele westkust van India tussen Gujarat en Kaap Comorin, is in het begin van de negentiende eeuw in gebruik geweest op het Nederlandse gezantschap te Istanbul en kwam van daar in het bezit van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. De belangrijkste Britse plaatsen zijn aangegeven met de Union Jack, andere vestigingen van de EIC door de Engelse vlag met een rood kruis op een wit fond. VOC-factorijen hebben een Nederlandse vlag, terwijl de donkerblauwe vlaggen met twee punten en sterren de vestigingen van de Sidi's van Janjira aanduiden. De geschiedenis van deze clan begon in de zestiende eeuw met enkele plaatselijke bevelhebbers van het sultanaat Ahmadnagar, die het fort op het eiland Janjira en het fort Dandara op de wal ertegenover beheerden. Deze commandanten waren van Afrikaanse afkomst en droegen zoals de meeste hooggeplaatste Afrikaanse slaven in dienst van het sultanaat de aanspreektitel Sidi. In de eerste helft van de

zeventiende eeuw waren zij korte tijd onderworpen aan de Mughal-keizer en daarna aan de sultan van Bijapur. Na ca. 1660 begonnen de Sidi's van Janjira zich steeds onafhankelijker van dit sultanaat op te stellen en in de jaren zeventig namen zij zelfs de titel van 'admiraals van de keizer' aan. In de laatste decennia van de zeventiende eeuw was Janjira tot een goeddeels onafhankelijke staat geworden met een eigen dynastieke bestuursclan, waarin het Afrikaanse element bleef overheersen. De Sidi's waren een belangrijke macht langs de westkust van India en hadden begin achttiende eeuw bijvoorbeeld grote invloed op de gang van zaken in Surat (zie blad 117). Het eiland Janjira, het centrum van hun macht, is op de kaart aangegeven als 'Donde Rojer Pore'. Te zien is ook dat de Sidi's de twee zeer kleine eilandjes Khandari en Underi ('Cundry' en 'Hundry' op de kaart) voor de baai van Bombay in handen hadden. Waarschijnlijk is het vanwege het optreden van de Sidi's en de Maratha's onder Kanhoji Angre (zie bladen 142-143) dat het centrale deel van de kust hier als 'Savage Coast' (Wilde Kust) is benoemd.

The large map on vellum by the English cartographer John Friend on sheets 138–141, with a survey of the various settlements, possessions and points of recognition along the whole west coast of India between Gujarat and Cape Comorin, was at the beginning of the nineteenth century in use at the Netherlands mission at Istanbul, and from there came into the possession of the *Koninklijke Bibliotheek* (National Library of the Netherlands) in The Hague. The main British places are marked with the Union Jack, and other settlements of the EIC with the English flag with a red cross on a white ground. VOC factories have a Dutch flag, while the dark blue flags with two points and stars indicate the settlements of the Sidis of Janjira. The history of this clan began in the sixteenth century with several local authorities of the sultanate of Ahmadnagar, who controlled the fort on the island of Janjira and the fort of Danda-Rajpuri on the mainland opposite. These commanders were of African origin, and like most highly placed African slaves in the service of the sultanate bore the title of *Sidi*. In the first half of the seventeenth century for a short time they

were subject to the Mughal emperor and after that to the sultan of Bijapur. After about 1660 the Sidis of Janjira began to adopt a more and more independent stance with respect to this sultanate, and in the 1670s they even took the title of 'admirals of the emperor'. In the last decades of the seventeenth century Janjira had become a largely independent state with its own ruling clan, in which the African element continued to dominate. The Sidis were an important power along the west coast of India, and at the beginning of the eighteenth century they had for example a great influence in Surat (see sheet 117). The island of Janjira, the centre of their power, is marked on the map as *Donde Rojer Pore*. We can also see that the Sidis possessed the two very small islands of Khanderi and Underi (*Cundry* and *Hundry* on the map) off the bay of Bombay. It is probably because of the actions of the Sidis and of the Marathas under Kanhoji Angre (see sheets 142–143) that the whole central part of the coast is here indicated as the Savage Coast.

bladen 142-143 boven / sheets 142-143 above:

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VEL 224.

[Anoniem, ca. 1708] :
[Anonymous, c. 1708] :

[KAART VAN DE KONKANKUST].

[MAP OF THE KONKAN COAST].

Schaalstok van 10 Duytsche Mijlen 15 voor een Graadt =
[ca. 1 : 314.000].
Scale-bar of 10 *Duytsche Mijlen 15 voor een Graadt* =
[approximately 1 : 314,000].

1 kaart : ms op papier, gekleurd, 53,5 x 137 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 53.5 x 137 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

De anonieme Nederlandse overzichtskaart op de bladen 142-143 lijkt er vooral op gericht te zijn de politieke situatie langs de Konkankust te verduidelijken. In de jaren voor zijn dood in 1707 had Mughalkeizer Aurangzeb met veel moeite een gedeelte van deze kust, dat hier is aangeduid als behorend aan ‘den Moor’, veroverd op de Maratha’s. Andere delen die toen in handen waren van de vorst van de Maratha’s, Shivaji II, zijn gemarkeerd als ‘toebehorende aan den Swagie’. Met ‘de Mooren’ (meervoud) worden de Sidi’s van Janjira bedoeld, die de kuststrook van Chaul tot Dabhol beheersten, terwijl een aanzienlijk gebied nabij Bombay nog in Portugees bezit was. Verder is er veel aandacht voor de vestigingen van een min of meer onafhankelijke plaatselijke machthebber Kanhoji Angre (‘Cangie Angria’). In de toenmalige Europese bronnen wordt Kanhoji Angre (overleden 1729) doorgaans als piraat afgeschilderd, maar zelf zag hij zich in de eerste plaats als participant in de confederatie van de Maratha’s; de Nederlanders schreven in deze periode over zijn mannen als ‘de Angreanen’. Hij was oorspronkelijk een der commandanten van de nieuw opgezette vloot van de Maratha’s en wordt in die hoedanigheid mogelijk al in 1684 in een VOC-document genoemd, een pas die deze schepen moest vrijwaren van Nederlandse aanvallen, zodat de Maratha’s zich konden richten op hun strijd tegen de Portugezen (zie Kruijtzer, *Xenophobia*, 191–223). Tegen het einde van de zeventiende eeuw ging Kanhoji echter steeds onafhankelijker van de vorst van de Maratha’s opereren en kon hij uiteindelijk zelfs een eigen staatje opbouwen, dat bestond uit enkele eilandforten en delen van de kust. Op de kaart is zijn basis op het eiland Kolaba te onderscheiden (‘Coelabi’), met nog enkele andere eilanden in zijn bezit. Geheel rechts is goed te zien dat de Sidi’s en de Angreanen, evenals de Europeanen, in een heftige concurrentiestrijd verwickeld waren om het bezit van de diverse eilanden en versterkingen langs de kust. Het eiland Suvarnadurg (‘Schandrahoe’) was in handen van Kanhoji, terwijl enkele plaatsen op de kust erachter in handen van ‘de Mooren’ waren.

The anonymous Dutch general map on sheets 142–143 seems to be intended primarily to clarify the political situation along the Konkkan Coast. In the years before he died in 1707, the Mughal emperor Aurangzeb had with much difficulty captured the part of this coast from the Marathas that is shown here as belonging to ‘the Moor’. Other parts which were then in the hands of the king of the Marathas, Shivaji II, are marked as ‘belonging to the *Swagie*’. With ‘the Moors’ (plural) the Sidis of Janjira are meant; these ruled the strip of coast from Chaul to Dabhol, while a considerable area near Bombay was still in the possession of the Portuguese. Apart from this there is much attention for the settlements of a more or less independent local ruler, Kanhoji Angre (*Cangie Angria*). In the contemporary European sources Kanhoji Angre (died 1729) is generally depicted as a pirate, but he saw himself in the first place as a participant in the confederation of the Marathas; in this period the Dutch wrote of his men as *de Angreanen*, the Angreans. Originally he was a commander of the newly established fleet of the Marathas, and is possibly mentioned in this capacity in 1684 in a VOC document, a pass that was to exempt these ships from Dutch attacks, so that the Marathas could concentrate on their struggle against the Portuguese (see Kruijtzer, *Xenophobia*, 191–223). Toward the end of the seventeenth century, however, Kanhoji began to operate more and more independently of the king of the Marathas, and was finally able to build up his own little state, which consisted of a few island forts and parts of the coast. On the map we can make out his base on the island of Kolaba (*Coelabi*), with another few islands in his possession. On the far right we can clearly see that the Sidis and the Angreans, just like the Europeans, were involved in fierce competition for the possession of various islands and forts along the coast. The island of Suvarnadurg (*Schandrahoe*) was in Kanhoji’s hands, whereas several places on the coast behind it were in the hands of ‘the Moors’.

blad 143 onder / sheet 143 below:

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VELH 156.2.13.

[Gerrit de Haan, 1761] :

[BOMBAY].

[BOMBAY].

Schaalstok van 5 Duijtsche Mijlen 15 Op een Graadt =
[ca. 1 : 265.000].
Scale-bar of 5 *Duijtsche Mijlen 15 Op een Graadt* =
[approximately 1 : 265,000].

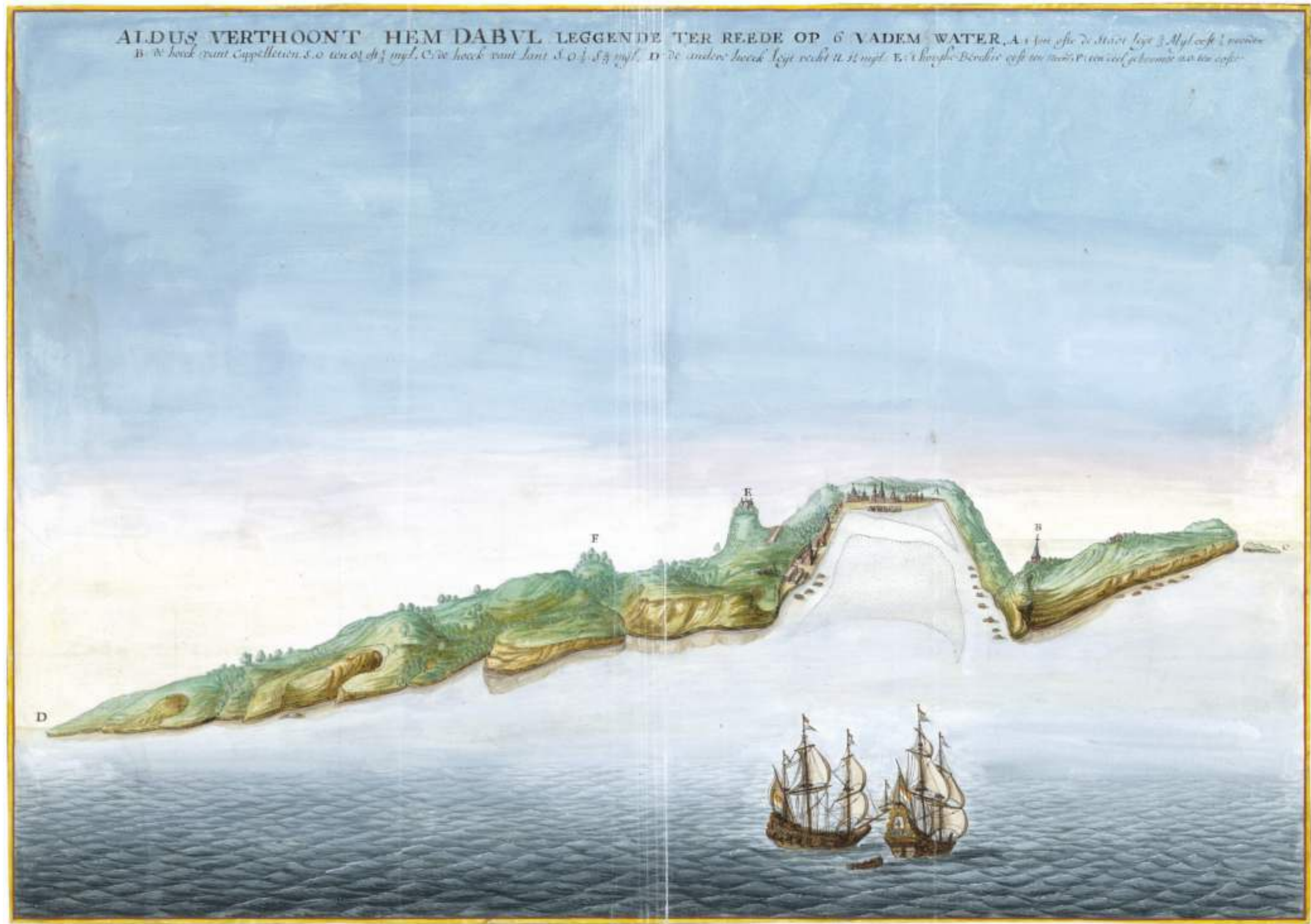
1 kaart : ms op papier, gekleurd, 52,5 x 90 cm.
1 map : ms on paper, coloured, 52.5 x 90 cm.

Oriëntatie: het noorden is links.
Orientation: north is left.

De kaart van Bombay op blad 143 onder, no. 13 uit het tweede deel van Gerrit de Haan’s *Ligtende Zee Fakkel* (1761) is waarschijnlijk naar een Engels voorbeeld gemaakt. Enkele toponiemen zijn wat onhandig overgenomen, bijvoorbeeld ‘t Eijlandt Woman’ voor Woman’s Island. Andere toponiemen hebben echter wel de Nederlandse vorm die zij al in de zeventiende eeuw kregen. De eilanden Underi en Khanderi, die de Engelsen meestal ‘Hennery’ en ‘Kennery’ noemden, heten hier respectievelijk ‘Ginder’ en ‘Hinder’, net als op de vroegere kaart op de bladen 142-143 boven. De compagnies kaartenmakers namen dus wel de rijmende vorm van deze toponiemen over, maar maakten er woorden met een Nederlandse betekenis van, die in dit geval inderdaad zeer toepasselijk was. De weergave van de baai van Bombay, die vrijwel nooit door VOC-schepen werd aangedaan, is realistischer dan op de vorige kaart – met uitzondering natuurlijk van de Nederlandse vlag die Gerrit de Haan hier heeft ingetekend.

The map of Bombay on sheet 143 below, no. 13 from the second volume of Gerrit de Haan’s *Ligtende Zee Fakkel* (1761), was probably copied from an English model. Several toponyms have been adopted rather clumsily, such as ‘t *Eijlandt Woman* for Woman’s Island. Other toponyms, on the other hand, have the form that they had already been given by the Dutch in the seventeenth century. The islands Underi and Khanderi, which the English mostly called *Hennery* and *Kennery*, are here called *Ginder* and *Hinder*, just as on the earlier map on sheets 142–143 above. So the Company’s map-makers took over the rhyming form of these toponyms, but made words of them with a Dutch meaning, which in this case was very appropriate (‘yonder’ and ‘hindrance’). The depiction of the bay of Bombay, which VOC ships almost never visited, is more realistic than in the previous map – with the exception of course of the Dutch flag that Gerrit de Haan has drawn here.

blad / sheet 144:

NATIONAAL ARCHIEF, 4. VELH 619.49.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :

ALDUS VERTHOONT HEM DABVL. LEGGENDE TER REEDE OP 6 VADEM WATER.

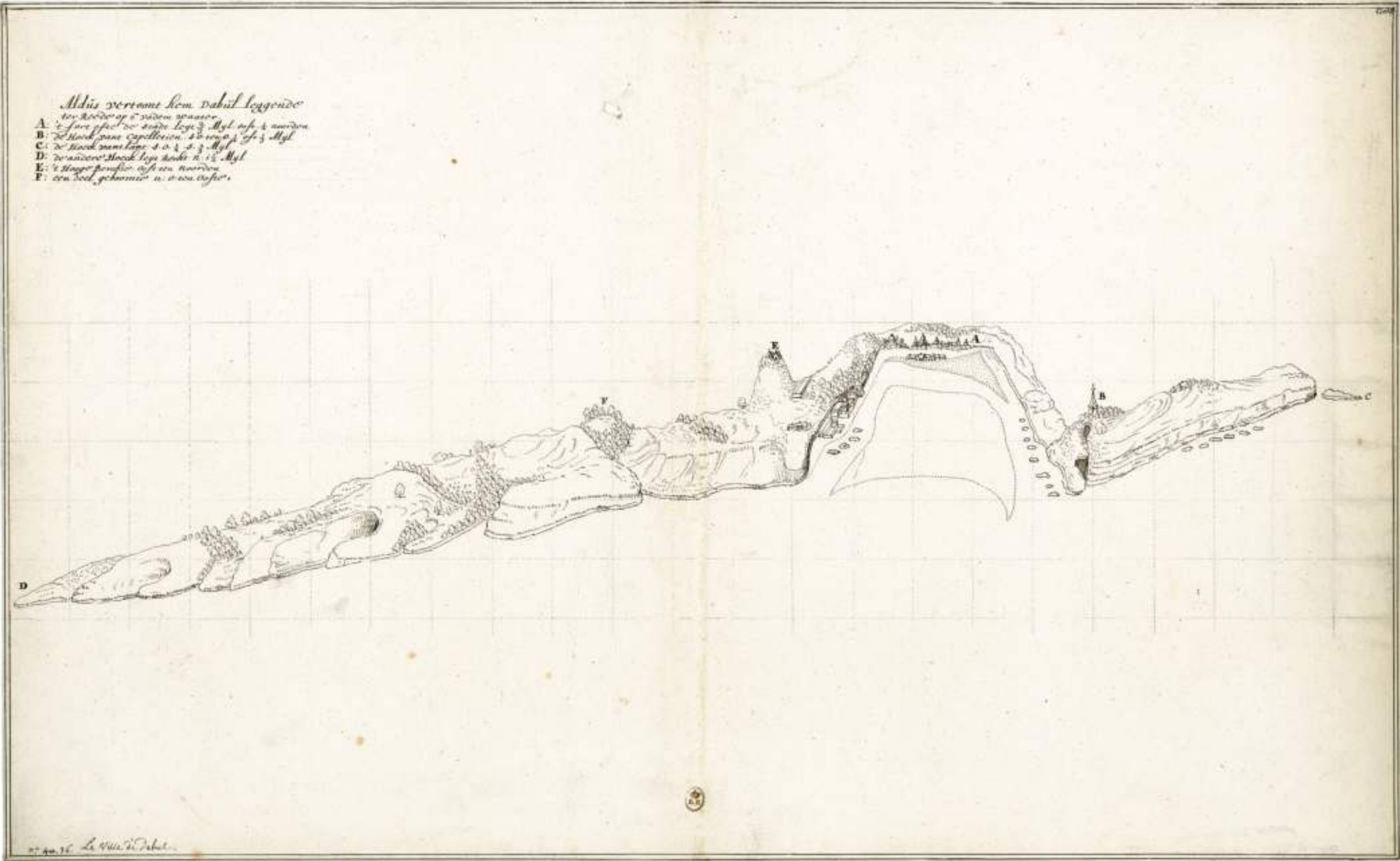
THUS PRESENTS ITSELF DABHOL. WHEN LYING AT THE ROADSTED IN 6 FATHOMS OF WATER.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 45 x 63 cm.
Water-colour drawing on paper, coloured, 45 x 63 cm.

Verklaringen: [boven] een legenda bij de letters A t/m F :
Explanations: [above] a key to the letters A to F :

- A. 't Fort ofte de stadt leijt ¾ Mijl oost ½ noorden.
- B. De hoeck vant Cappelletien SO ten O ¼ oft ½ mijl.
- C. De hoeck vant Lant SO ½ S ¾ mijl.
- D. De andere hoeck leijt recht N 1½ mijl.
- E. 't Hooghe Berchie oost ten noord.
- F. Een deel geboomte NO ten ooste.

Dabhol. Dabhol (ook wel Dabul) was een belangrijke en begeerde havenstad op de Konkankust. Omstreeks 1500 kwam Dabhol onder gezag van het jonge sultanaat Bijapur. Na de verovering van Goa door de Portugezen in 1510 op dit vorstenrijk werd Dabhol de belangrijkste haven voor Bijapur, waar in 1637 ook de compagniesgezant Johan van Twist van boord ging voor zijn hofreis (zie bladen 150 e.v.). Rond 1660 viel de stad echter in handen van de Maratha-vorst Shivaji en aan het eind van de zeventiende eeuw was zij enige tijd in bezit van de Mughal-keizer Aurangzeb. Daarna, zoals ook af te lezen uit de kaart op de bladen 142-143 boven, was Dabhol van 1700 tot 1744 onderworpen aan het gezag van de Sidi's van Janjira. Vervolgens kwam de stad weer in bezit van de Maratha's, eerst onder de Angre's en daarna onder de Peshwa's. De Portugezen onderhielden er in de zestiende eeuw enige tijd een post, waar zij tegen betaling passen uitgaven die inheemse schepen vrijwaarden van plundering door henzelf, en de Engelse compagnie heeft er in de jaren na 1630 een factorij gehad met het oog op de inkoop van peper. De VOC heeft nooit veel interesse voor de plaats getoond en er ook nooit een post opgezet. De aquareltekening met voorstelling van een aanzicht op de stad vanuit zee uit het atelier van Johannes Vingboons op blad 144, nu in de collectie van het Nationaal Archief, maakte in de achttiende eeuw deel uit van de atlas van Christoffel Beudeker. Het betreft een uitgewerkte versie van de inhoudelijk volledig identieke, ongekleurde werktekening in inkt uit de collectie van de Franse verzamelaar François-Roger de Gaignières op blad 145, nu in de Bibliothèque nationale de France. De herkomst van de originele schets die aan deze beide tekeningen ten grondslag moet hebben gelegen, is niet bekend, maar zou verband kunnen houden met het genoemde gezantschap van Johan van Twist in 1637.

blad / sheet 145:

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE, DEP VD-25
TOME 5 (FOL.), P186432 [= GAIGNIÈRES 6494].

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :

ALDUS VERTOONT HEM DABUL. LEGGENDE / TER
REEDE OP 6 VADEM WAATER.

THUS PRESENTS ITSELF DABHOL. WHEN LYING / AT
THE ROADSTEAD IN 6 FATHOMS OF WATER.

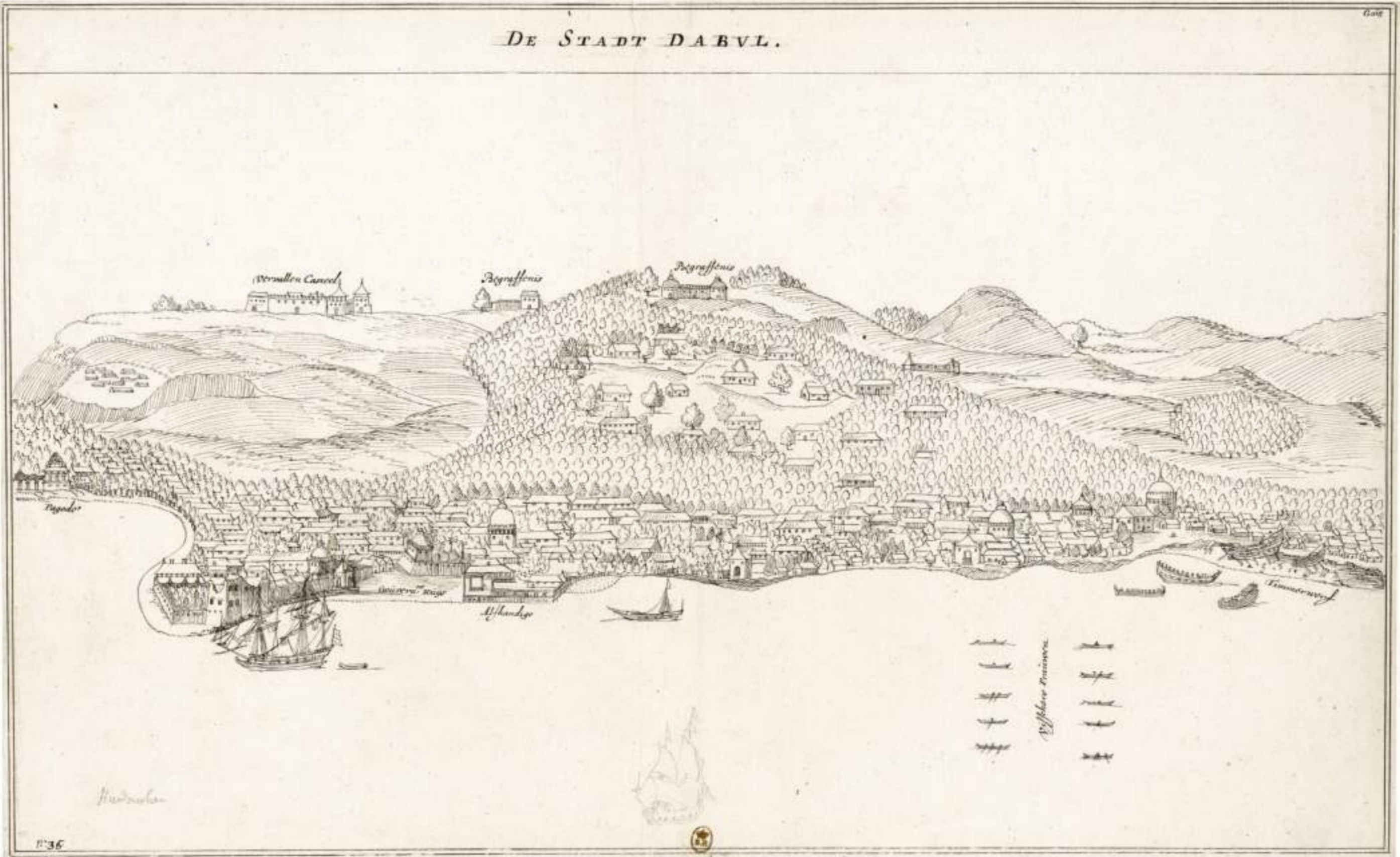
Pentekening in inkt op papier, 39 x 61,5 cm.
Pen drawing in ink on paper, 39 x 61.5 cm.

Verklaringen: [linksboven] een legenda bij de letters
A t/m F :

Explanations: [upper left] a key to the letters A to F :

- A. 'T Fort ofte de stadt leyt ⅔ Myl: oost. ½ noorden.
- B. De Hoeck vant Capelletien S.O. ten O. ½ oft ⅓ Mijl.
- C. De Hoeck vant lant S.O. ⅓ S. ⅔ Mijl.
- D. De andere Hoeck leijt Recht N: 1½ Mijl.
- E. 'T Hooge Berchie: Oost ten Noorden.
- F. Een deel geboomte N:O: ten Ooste.

Dabhol. Dabhol (also: Dabul) was an important and desired port town on the Konkan Coast. Around 1500 Dabhol came under the control of the rising sultanate of Bijapur. After the Portuguese captured Goa from this state in 1510, Dabhol became the main port of Bijapur, and this is also where in 1637 the Company emissary Johan van Twist disembarked for his journey to court (see sheets 150 and following). However, around 1660 the town fell into the hands of the Maratha king Shivaji, and at the end of the seventeenth century for some time it was in the possession of the Mughal emperor Aurangzeb. After that, as can be read from the map on sheets 142–143 above, from 1700 to 1744 Dabhol was subject to the authority of the Sidis of Janjira. Then the town passed to the Marathas again, first under the Angreans and then under the Peshwas. In the sixteenth century the Portuguese maintained a post there for a while, where for payment they gave out passes that secured native ships from plunder by themselves, and in the years after 1630 the English company had a factory with an eye to the purchase of pepper. The VOC never showed much interest in the place, and also never set up a post there. The water-colour drawing with a view of the town from the sea from the studio of Johannes Vingboons on sheet 144, now in the collection of the Netherlands National Archives, in the eighteenth century was part of the atlas of Christoffel Beudeker. It is a developed version of the completely identical, uncoloured working drawing in ink from the collection of the French collector François-Roger de Gaignières on sheet 145, now in the *Bibliothèque nationale de France*. The origin of the sketch which must have been at the basis of both these drawings is not known, but could be connected with the above-mentioned mission of Johan van Twist in 1637.

blad / sheet 146:

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE, DEVD-25
TOME 5 (FOL.), P186433 [= GAIGNIÈRES 6495].

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1660] :

DE STADT DABVL.

THE TOWN OF DABHOL.

Pentekening in inkt op papier, 35 x 55,5 cm.
Pen drawing in ink on paper, 35 x 55.5 cm.

De meer gedetailleerde werktekening van Johannes Vingboons uit de collectie van De Gaignières in de Bibliothèque nationale de France op blad 146 toont Dabhol op een andere wijze, in vogelvluichtperspectief, en gaat mogelijk eveneens terug op een origineel dat gemaakt werd in samenhang met de ambassade van Johan van Twist in 1637. Ook is er meer aandacht voor de verschillende gebouwen in de stad. We zien de 'Alfhandigo', het depot waar de goederen passeerden met het oog op de inning van tol, en het huis van de *diwan* of gouverneur links daarvan. Toen Van Twist op 30 januari 1637 in Dabhol arriveerde, stuurde de *diwan* Pir Muhammad hem via de Engelse factor in de stad het bericht dat hij zeer welkom was, maar het duurde daarna nog bijna een maand voor de gouverneur toestemming verkregen had om het gezelschap door te laten reizen naar de hoofdstad van het sultanaat (zie blad 150 e.v.). Uit Van Twists dagboek over die maand krijgen we een indruk van het gekonkel in de stad tussen de verschillende Europese nationaliteiten ter plaatse, de gezagsdragers van het sultanaat en vertegenwoordigers van andere staten, zoals de ambassadeur van het sultanaat Melindi op de Afrikaanse oostkust. Op 11 januari nodigde de *diwan* het Nederlandse gezelschap en de Engelse factor uit in zijn woning – wellicht het huis op de afbeelding – voor de viering van het offerfeest, maar een week later ontving hij daar ook enkele hoge Portugezen voor een gezamenlijke maaltijd, wat vervolgens aanleiding gaf tot scheve ogen bij de Nederlanders. In zijn verslag heeft Van Twist mede oog voor de monumenten in de omgeving van Dabhol, zoals 'begravenissen' ofwel tombes van belangrijke moslims en 'pagodes', hindoeïstische tempels, waarvan er ook enkele zijn aangegeven op deze tekening. De in kleur uitgewerkte en enigszins vereuropeeste variant van deze tekening uit het atelier van Johannes Vingboons op blad 147 is weer afkomstig uit het Nationaal Archief en was in de achttiende eeuw opgenomen in de Atlas Beudeker. Een derde, nagenoeg identieke versie bevindt zich in de Biblioteca Medicea Laurenziana te Florence, onder inventarisnummer Carte di Castello 55.

The more detailed working drawing by Johannes Vingboons from the collection of De Gaignières in the *Bibliothèque nationale de France* on sheet 146 shows Dabhol in another way, in bird's-eye perspective, and possibly also derives from an original that was made in connection with Johan van Twist's mission in 1637. There is also more attention to different buildings in the town. We see the *Alfhandigo*, the depot where the goods passed for the purpose of levying tolls, and the house of the *diwan*, or governor, to the left of it. When Van Twist arrived in Dabhol on 30 January 1637, the *diwan* Pir Muhammad sent him the news via the English factor in the town that he was most welcome, but after that it was almost another month before the governor had obtained permission to let the party travel on to the capital of the sultanate (see sheet 150 and following). From Van Twist's diary for that month we get an impression of the scheming that went on in the town between the various European nationalities, the authorities of the sultanate and representatives of other states, such as the ambassador of the sultanate of Melindi on the east coast of Africa. On 11 January the diwan invited the Dutch party and the English factor to his home – perhaps the house in the picture – to celebrate the feast of the sacrifice, but a week later he also received several high Portuguese to share a meal, which made the Dutch suspicious. In his account Van Twist also had an interest in the monuments in the neighbourhood of Dabhol, such as the *begraffenissen* or tombs of important Muslims and the *pagodes*, or Hindu temples, several of which are shown in this drawing. The variant of this drawing on sheet 147, developed in colour and somewhat Europeanized, is from the studio of Johannes Vingboons. It is found in the Netherlands National Archives and in the eighteenth century was included in the Beudeker Atlas. A third, virtually identical version is in the *Biblioteca Medicea Laurenziana* in Florence, listed with the number Carte di Castello 55.

blad / sheet 147:

NATIONAAL ARCHIEF, 4.VELH 619.50.

[Johannes Vingboons, ca. / c. 1665] :

DE STADT DABVL.

THE TOWN OF DABHOL.

Aquareltekening op papier, gekleurd, 44 x 57 cm.

Water-colour drawing on paper, coloured, 44 x 57 cm.

(Deel/Vol. I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam*, I-17).

bladen / sheets 148-149:

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE,
DCP SH 18 PF. 206 DIV. 4 P. 2.

[Anoniem, 1663-1693] :
[Anonymous, 1663-1693] :

[KAART VAN DE KUSTEN VAN KONKAN, KANARA EN MALABAR].

[MAP OF THE COASTS OF KONKAN, KANARA AND MALABAR].

Schaalstok van 15 Duijtsche Mijlen 15 voor een graedt = [ca. 1 : 889.000].
Scale-bar of 15 *Duijtsche Mijlen* 15 voor een graedt = [approximately 1 : 889,000].

1 kaart in 2 delen : ms op papier, gekleurd, 29 x 120,5 cm.
1 map in 2 parts : ms on paper, coloured, 29 x 120.5 cm.

Oriëntatie: het noorden is linksboven.
Orientation: north is upper left.

Vengurla. Een aanwijzing voor de datering van de weinig gedetailleerd getekende, anonieme kaart in twee delen van bijna de gehele westkust van India op de bladen 148-149 zijn de Nederlandse vlaggen bij Cochin, dat in 1663 veroverd werd, en bij Vengurla ('Wingerla' op de kaart), waar een factorij van de VOC gevestigd was tussen 1637 en 1693 en vervolgens opnieuw in het begin van de achttiende eeuw. Het schrift en de stijl zijn duidelijk zeventiende-eeuws. Opvallend zijn de vele kleurrijke gebouwen in de verschillende met naam genoemde locaties, die weliswaar geen overeenkomst vertonen met de toen werkelijk bestaande bebouwing maar wel een indruk geven van de relatieve omvang en betekenis van de plaatsen in kwestie. Ook het gebouw dat op de kaart is ingetekend bij Vengurla, ruim 50 kilometer noordwestelijk van Goa, vertoont weinig overeenkomst met de afbeelding van de loge aldaar die omstreeks 1695 werd opgenomen in de overzichts atlas van Isaak de Graaf (Deel I, *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam* I-17). De factorij werd in 1637 gesticht als resultaat van de ambassade van Johan van Twist naar Bijapur (zie blad 150 e.v.) en had aanvankelijk vooral als doel de Portugese hoofdstvestiging Goa te bewaken en als basis te dienen voor de opeenvolgende vlootblokkades voor dit deel van de kust. Vengurla zou de enige VOC-factorij op de Konkankant blijven. Het met een gracht en een lage muur versterkte gebouw werd in 1693 door de Mughals en in 1697 door de lokale Maratha-vorst Khem Savant bezet. Na onderhandelingen gaf de laatste de post enkele jaren later terug aan de Compagnie. Over de verdere geschiedenis van de factorij in de achttiende eeuw is nog nauwelijks iets bekend. Het logegebouw was tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw in goede staat doordat het door de lokale overheid werd gebruikt, maar is sindsdien door roof van alle houten bouwdelen tot een ruïne vervallen (vergelijk Ambagtsheer en Wevers, 'VOC loge').

Vengurla. An indication for dating the anonymous map in two parts, drawn with little detail, showing almost the whole west coast of India on sheets 148-149 is provided by the Dutch flags at Cochín, that was captured in 1663, and at Vengurla (*Wingerla* on the map), where a factory of the VOC was established between 1637 and 1693 and then again at the beginning of the eighteenth century. The script and the style are clearly seventeenth-century. A striking feature is the many colourful buildings in the various locations mentioned by name, which, it is true, display no agreement with construction actually existing at that time, but do give an impression of the relative size and significance of the places concerned. The building drawn on the map at Vengurla, a good 50 kilometres to the north-west of Goa, also shows little similarity to the image of the lodge there that was included in the general atlas of Isaak de Graaf (Volume I: *Atlas Isaak de Graaf/Atlas Amsterdam 1-17*) in 1695. The factory was founded in 1637 as a result of the mission of Johan van Twist to Bijapur (see sheet 150 and following), and initially had the specific aim of keeping an eye on the main Portuguese settlement of Goa and serving as a base for the successive blockades of this part of the coast. Vengurla would remain the sole VOC factory on the Konkan Coast. The building, fortified with a moat and low rampart, was occupied by the Mughals in 1693 and in 1697 by the local Maratha king Khem Savant. After negotiations the latter gave the post back to the Company several years later. Scarcely anything is known of the subsequent history of the factory in the eighteenth century. Until the 1970s the lodge building was still in good condition as it was used by the local government, but since then has become a ruin because all the wooden parts of the building have been stolen (compare Ambagtsheer and Wevers, 'VOC lodge').

